

Vergaderjaar 1997–1998

25 793

Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 1997 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN DEEL

In aansluiting op de eerste suppletore begroting 1997 (vastgesteld bij de wet van 11 september 1997, Stb. 413) wordt door middel van het onderhavige wetsvoorstel voorgesteld de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 1997 met afgerond respectievelijk f 80,5 miljoen en f 16,6 miljoen te verhogen.

De mutaties die tot deze verhogingen leiden zijn deels opgenomen in de mutaties sinds de Miljoenennota 1997 zoals die voorkomen in de Miljoenennota 1998 (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 600, nr. 1, bijlage 5) en betreffen verder nadere wijzigingen die ook in de Najaarsnota 1997 zijn verwerkt.

A. Uitgaven

1.	Totaal mutaties na Voorjaarsnota, opgenomen in de Miljoenennota 1998	+ f 97,1 miljoen
2.	Nadere wijzigingsvoorstellen 1997	- f 16,6 miljoen
	Totaal te verwerken in 2e suppletoor 1997	+ f 80,5 miljoen

B. Ontvangsten

1.	Totaal mutaties na Voorjaarsnota, opgenomen in de Miljoenennota 1998	+ f 15,1 miljoen
2.	Nadere wijzigingsvoorstellen 1997	+ f 1,5 miljoen
	Totaal te verwerken in 2e suppletoor 1997	+ f 16,6 miljoen

Inleiding

Uit de bovenvermelde overzichten blijkt dat ten opzichte van de eerste suppletore begroting 1997 een bedrag van f 80,5 miljoen aan de begroting van de uitgaven wordt toegevoegd en dat de begroting van de

ontvangsten ten opzichte van de eerste suppletore begroting wordt verhoogd met f 16,6 miljoen.

a. Uitgaven

Van de totale uitgavenmutatie ten opzichte van eerste suppletore begroting 1997 maakt een bedrag van f 97,1 miljoen reeds deel uit van de mutaties sinds Miljoenennota 1997 zoals die voorkomen in de Miljoenennota 1998. Dit bedrag is met name opgebouwd uit de aanpassing van de opbrengsten van de Domeinenverkopen, de aanvullende uitdeling van de overheidsbijdrage aan het ministerie van Defensie voor de loonbijstelling 1997, een bijstelling van de verrekenbare ontvangsten, de doorwerking van de aanwending van een deel van de eindejaarsmarge over 1996 en een aantal overhevelingen van en naar andere departementen.

De nadere wijzigingen op de stand Miljoenennota 1998 van – f 16,6 miljoen, die leiden tot de stand in de tweede suppletore begroting 1997, bestaan met name uit een nadere actualisering van de verkopen en de gebruikgevingen die via de dienst der Domeinen van het ministerie van Financiën lopen, een vrijgave aan het generaal beeld dat als voorschot op de eindejaarsmarge overgeheveld wordt naar 1998 en een aantal overhevelingen tussen ministeries.

Een nadere toelichting op deze mutaties is bij het «Overzicht uitgaven» opgenomen.

b. Verplichtingen

Ten opzichte van de eerste suppletore begroting 1997 wordt het bedrag voor de in 1997 aan te gane verplichtingen per saldo verlaagd met ongeveer f 678 miljoen.

Dit saldo komt tot stand als gevolg van bijstellingen bij beleidsterrein **Algemeen**, waar de mutatie met name veroorzaakt wordt door de uitdeling van de prijsbijstelling over de artikelen van de beleidsterreinen. Bij de **Koninklijke marine** is het voornaamste bestanddeel van de mutatie de toename vanwege het contractueel overeengekomen meerjarig onderhoud dat vóór aflevering aan de Verenigde Arabische Emiraten aan de twee verkochte fregatten moet plaatsvinden. Daarnaast heeft er een herfasering in een zestal groot materieel-projecten plaatsgevonden.

De verplichtingenmutatie bij de **Koninklijke landmacht** is, naast de doorwerking van de uitgavenmutaties bij de salarisartikelen, het gevolg van een verlaging van de in 1997 aan te gane verplichtingen op het artikel Overig groot materieel, met name veroorzaakt doordat diverse projecten zijn vertraagd in de tijd.

Bij de **Koninklijke luchtmacht** worden de verplichtingen met name verlaagd door het niet in 1997 afsluiten van de contracten voor het project SHORAD.

Ook bij het beleidsterrein **Multi-service projecten en activiteiten** zijn als gevolg van in 1997 opgetreden vertragingen minder verplichtingen aangegaan bij de aanvullende investeringen.

c. Ontvangsten

De totale bijstelling van de ontvangsten bedraagt in deze tweede suppletore begroting + f 16,6 miljoen. Hiervan heeft f 11,1 miljoen betrekking op verrekenbare ontvangsten. Dit bedrag is opgebouwd uit f 10,3 miljoen reguliere verrekenbare ontvangsten en f 0,8 miljoen overige ontvangsten bij de Koninklijke marechaussee, die vanwege hiermee samenhangende uitgaven als verrekenbaar worden aangemerkt.

Een nadere toelichting op de mutaties is in de artikelsgewijze toelichting opgenomen.

Onderstaand wordt, zowel voor de uitgaven als de ontvangsten, een gedetailleerd overzicht gegeven van de mutaties en de herschikkingen per beleidsterrein ten opzichte van de stand van de eerste suppletore begroting voor 1997.

Overzicht uitgaven

Uit onderstaand overzicht blijkt wat de gevolgen zijn van de mutaties op de uitgaven voor de onderscheiden beleidsterreinen (bedragen x f 1000,-):

	Algemeen	Pen- sioenen en wacht- gelden	Konink- lijke marine	Konink- lijke land- macht	Konink- lijke lucht- macht	Konink- lijke mare- chaussee	Multi- service projecten en activi- teiten	Defensie inter- service Commando	Totaal
Stand Miljoenennota 1997	685,9	1 815,6	2 636,1	4 210,7	2 655,1	428,7	810,9	401,2	13 644,2
Wijzigingen in samen- hang met de Voorjaars- nota 1997	234,7	7,6	- 24,4	- 3,7	- 47,7	21,0	- 13,5	15,9	189,9
Niveau Voorjaarsnota 1997 tevens 1e suppletour 1997	920,6	1 823,2	2 611,7	4 207,0	2 607,4	449,7	797,4	417,1	13 834,1
Wijzigingen opgenomen in de Miljoenennota 1998:									
1. Aanwending einde- jaarsmarge 1996	- 1,5	- 0,4	1,2	- 4,2	2,1	- 0,5		- 2,2	- 5,5
2. Aanpassing opbrengst Domeinenverkopen	43,0								43,0
3. Bijdrage van andere departementen							1,0		1,0
4. Aanpassing verre- kenbare ontvang- sten			10,0						10,0
5. Overheveling naar andere departemen- ten	- 5,9			- 1,6					- 7,5
6. Toekenning in verband met loon- bijstelling	51,0								51,0
7. Verrekenbare ont- vangsten inzake de Kustwacht							5,1		5,1
8. Uitdeling gelden arbeidsvoorwaarden- akkoord 1997-1999	- 70,8	20,5	13,2	12,7	16,8	5,0		2,6	
9. Uitdeling prijs- bijstelling 1997	- 132,6		29,8	46,7	35,4	3,0	13,4	4,3	
10. Herverdelingen tussen de beleids- terreinen	- 111,3	9,6	30,9	44,7	10,1	1,2	- 12,2	27,0	
Stand Miljoenennota 1998	692,5	1 852,9	2 696,8	4 305,3	2 671,8	458,4	804,7	448,8	13 931,2
Nadere wijzigingen:									
11. Bijstelling verre- kenbare ontvang- sten (incl. overige ontvangsten KMar)	- 5,0	- 1,5	- 8,0	2,1	9,9	2,0			- 0,5

	Algemeen	Pensioenen en wachtgeld	Koninklijke marine	Koninklijke landmacht	Koninklijke luchtmacht	Koninklijke marechaussee	Multi-service projecten en activiteiten	Defensie inter-service Commando	Totaal
12. Bijstelling Domeinenverkopen	21,6		6,4	7,6					35,6
13. Overhevelingen tgv generale beeld	- 24,3	- 27,0							- 51,3
14. Doorwerking verrekenbare ontvangsten HGIS							- 3,5		- 3,5
15. Overheveling naar andere departementen				- 0,8					- 0,8
16. Overheveling van andere departementen							3,9		3,9
17. Overhevelingen tussen de beleids-terreinen	- 19,9	0,7	- 57,6	40,1	108,3	0,1	- 57,1	- 14,6	
Stand 2e suppletore begroting 1997	664,9	1 825,1	2 637,6	4 354,3	2 790,0	460,5	748,0	434,2	13 914,6

Toelichting

De genoemde wijzigingsvoorstellen kunnen als volgt nader worden gespecificeerd.

Wijzigingen opgenomen in de Miljoenennota 1998

1. Aanwending eindejaarsmarge 1996

Door middel van een verlaging van f 5,5 miljoen is het definitieve bedrag van de aanwending van de eindejaarsmarge over 1996, conform de regels van de budgetdiscipline, in het budget voor 1997 verwerkt.

2. Aanpassing opbrengst Domeinenverkopen

De verhoging van de geraamde verkopen via de Dienst der Domeinen van het ministerie van Financiën met f 43 miljoen hangt samen met de actualisering van de totale verkopen. Deze betreffen onder andere de verkopen van fregatten aan de Verenigde Arabische Emiraten en van diverse typen tankgeschut.

3. Bijdrage van andere departementen

Dit betreft een bijdrage van het ministerie van Justitie van f 1,0 miljoen aan de exploitatie-uitgaven van de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba.

4. Aanpassing verrekenbare ontvangsten

De verhoging met f 10,0 miljoen heeft betrekking op de ontvangsten-bijstelling voor de terug-ontvangsten Foreign Military sales.

5. Overheveling naar andere departementen

Met deze mutatie vindt de overheveling plaats uit de beleidsterreinen Algemeen en Koninklijke landmacht naar het ministerie van Volkshuis-

vesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu vanwege het onderhoud van defensiepanden dat door de Rijksgebouwendienst wordt verricht.

6. Toekenning in verband met loonbijstelling

De toekenning van f 51 miljoen vormt voor f 48 miljoen de overheidsbijdrage aan het arbeidsvoorwaardenakkoord 1997–1999. Daarnaast zijn bedragen toegevoegd vanwege een herberekening van de ziektekostenpremie, de indexering van de pensioenen en de ILC voor postactieven. Deze bedragen zijn voorshands op het artikel 01.16 Loonbijstelling verwerkt.

7. Verrekenbare ontvangsten inzake de Kustwacht

De bijdrage van de Nederlandse Antillen en Aruba van f 5,1 miljoen heeft betrekking op de exploitatie-uitgaven van de Kustwacht.

8. Uitdeling gelden van het arbeidsvoorwaardenakkoord 1997–1999

Met deze mutatie zijn de hiermee samenhangende bedragen (f 74,2 miljoen) verdeeld over de beleidsterreinen. Voor een nadere verdeling over de artikelen van de beleidsterreinen wordt verwezen naar de specificatie bij artikel 01.16 Loonbijstelling.

9. Uitdeling van de prijsbijstelling 1997

Met deze mutatie zijn de hiermee samenhangende bedragen (f 139,0 miljoen) verdeeld over de beleidsterreinen. Voor een nadere verdeling over de artikelen van de beleidsterreinen wordt verwezen naar de specificatie bij artikel 01.17 Prijsbijstelling.

10. Herverdelingen tussen de beleidsterreinen

De herverdelingen tussen de beleidsterreinen zijn met name opgebouwd uit:

- deerschikking uit beleidsterrein **Algemeen**, die verband houden met het verkoopgereed-maken van verkochte schepen, de grondruil bij vliegbasis Eindhoven en de herschikkingen van diverse investeringsbudgetten. Daarnaast is de derde tranche van de doelmatigheidsoperatie via dit beleidsterrein verwerkt.
- een tweetal andere herverdelingen bij Algemeen betreft subsidies die van de Koninklijke landmacht worden overgenomen en de restontvlechting van Dico-eenheden naar dat beleidsterrein.
- de doorwerking uit 1996 van UKW- en wachtgelduitgaven naar beleidsterrein **Pensioenen, wachtgelden en uitkeringen**. De compensatie is terug te vinden bij de veroorzakende beleidsterreinen (met name de Koninklijke landmacht, de Koninklijke luchtmacht en het Defensie Interservice Commando).
- tussen de **Koninklijke landmacht** en de **Koninklijke luchtmacht** vindt een herschikking plaats vanwege door de KMA verzorgde opleidingen.
- bij het **Defensie Interservice Commando** is de belangrijkste mutatie de al eerder genoemde budgetoverhevelingen vanwege de resterende ontvlechtingen inzake GFB, DVVO en BIMS. De benaming van het GFB is inmiddels gewijzigd in Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB).

Mutaties na de Miljoenennota

11. Bijstelling verrekenbare ontvangsten

Overeenkomstig de regels van de budgetdiscipline wordt het uitgavenbudget verlaagd met de lagere verrekenbare ontvangsten. Een nadere toelichting is bij het «Overzicht ontvangsten» opgenomen.

12. Bijstelling Domeinenverkopen

Deze budgettoevoeging houdt verband met een verhoging van de geraamde verkopen via de Dienst der Domeinen van het ministerie van Financiën met f 35,6 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door meer verkopen van (on)roerend goed. Hiervan wordt f 14 miljoen aangewend door de Koninklijke marine en de Koninklijke landmacht ten behoeve van het verkoop-gereedmaken van af te stoten goederen. Het resterende gedeelte wordt meegenomen in de eindejaarsmarge.

13. Overhevelingen ten gunste van het generale beeld

De ten behoeve van het Veteranenbeleid bij beleidsterrein Pensioenen en wachtgelden geraamde bedrag van f 27 miljoen en de restpost van f 2,7 miljoen op het artikel loonbijstelling, zullen dit jaar niet meer tot uitgaven leiden en worden, samen met de hiervoor resterende f 21,6 miljoen in het kader van de systematiek van de eindejaarsmarge in 1997, vrijgegeven ten gunste van het generale beeld en toegevoegd aan het Defensiebudget voor 1998.

14. Doorwerking verrekenbare ontvangsten HGIS

Als gevolg van lagere verrekeringen met Ontwikkelingssamenwerking vanwege minder verrichte humanitaire vluchten (f 2,6 miljoen) en door minder gezamenlijke activiteiten met KABNA en de eilanden wordt door de Homogene Groep Internationale Samenwerking totaal f 3,5 miljoen minder ontvangen.

15. Overheveling naar andere departementen

Deze post heeft met name betrekking op de overheveling van budgetten naar het ministerie van Justitie in verband met de overgang van Defensiepersoneel naar vorengenoemd ministerie.

16. Overheveling van andere departementen

In verband met hogere uitgaven voor de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba vindt ten laste van de reservering van de Homogene Groep Internationale Samenwerking een budget-toevoeging plaats.

17. Overhevelingen tussen de beleidsterreinen

In deze mutaties zijn met name begrepen de overhevelingen tussen de beleidsterreinen die samenhangen met:

- de overheveling naar beleidsterrein Pensioenen en wachtgelden van het op artikel 01.16 Loonbijstelling hiervoor nog aanwezige bedrag;
- tegenover voornoemde mutatie bij Pensioenen en wachtgelden staat een overheveling naar de Koninklijke landmacht in verband met een achterblijvende realisatie van de wacht-gelden van de Koninklijke luchtmacht;
- de herschikkingen van de investeringen door voornamelijk een aangepast aanschaf/betalingsverloop van diverse projecten bij met

name de Koninklijke marine, de Koninklijke landmacht, de Koninklijke luchtmacht en het beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten.

In de artikelsgewijze toelichting is over de hierbij betrokken projecten nadere informatie opgenomen.

Overzicht ontvangsten

Uit onderstaand overzicht blijkt wat de gevolgen zijn van de mutaties op de uitgaven voor de onderscheiden beleidsterreinen (bedragen x f 1000,-):

	Algemeen	Pensioenen en wacht-gelden	Konink-lijke marine	Konink-lijke land-macht	Konink-lijke lucht-macht	Konink-lijke mare-chaussee	Multi-service projecten en activi-teiten	Defensie inter-service Commando	Totaal
Stand Miljoenennota 1997	35,4	29,6	133,1	100,8	99,9	9,3	58,0	54,7	520,8
Wijzigingen in samenhang met de Voorjaarsnota 1997	- 0,8		- 9,0	26,9	10,7		- 11,9	1,0	16,9
Niveau Voorjaarsnota 1997	34,6	29,6	124,1	127,7	110,6	9,3	46,1	55,7	537,7
tevens 1e supplettoor 1997									
Wijzigingen opgenomen in de Miljoenennota 1998:									
1. Bijstelling verrekenbare ontvangsten			10,0						10,0
2. Bijstelling verrekenbare Ontvangsten HGIS							5,1		5,1
Stand Miljoenennota 1998	34,6	29,6	134,1	127,7	110,6	9,3	51,2	55,7	552,8
Nadere wijzigingen:									
3. Bijstelling verrekenbare ontvangsten	- 5,0	- 1,5	- 8,0	2,1	9,9	1,2			- 1,3
4. Bijstelling overige ontvangsten KMar						0,8			0,8
5. Bijstelling overige ontvangsten	4,3				1,2				5,5
6. Bijstelling verrekenbare ontvangsten HGIS							- 3,5		- 3,5
Stand 2e suppletore begroting 1997	33,9	28,1	126,1	129,8	121,7	11,3	47,7	55,7	554,3

Toelichting

De genoemde wijzigingsvoorstellen kunnen als volgt nader worden gespecificeerd.

Wijzigingen opgenomen in de Miljoenennota 1998

1. Bijstelling verrekenbare ontvangsten

De verhoging met f 10 miljoen heeft betrekking op de ramingsbijstelling van de terugontvangsten inzake de Foreign military sales bij de Koninklijke marine.

2. Bijstelling verrekenbare ontvangsten HGIS

De hogere bijdrage van de Nederlandse Antillen en Aruba van f 5,1 miljoen heeft betrekking op de exploitatie-uitgaven van de Kustwacht.

Nadere wijzigingen

3. Bijstelling verrekenbare ontvangsten

Voor een specificatie van de mutaties per beleidsterrein wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

4. Bijstelling overige ontvangsten KMar

Deze mutatie betreft de meeropbrengsten door de verkoop van reisdocumenten op met name Schiphol door de Koninklijke marechaussee.

5. Bijstelling overige ontvangsten

Deze mutatie bij met name beleidsterrein Algemeen is een gevolg van de terugontvangsten op uitgaven gedaan in vorige dienstjaren.

6. Bijstelling verrekenbare ontvangsten HGIS

Als gevolg van lagere verrekeringen met Ontwikkelingssamenwerking door minder verrichte humanitaire vluchten (f 2,6 miljoen) en door minder gezamenlijke activiteiten met KABNA en de eilanden wordt door de Homogene Groep Internationale Samenwerking totaal f 3,5 miljoen minder ontvangen.

KENGETALLEN

Indien op een bepaald artikel het begrote bedrag op verplichtingen- en/of kasbasis 5% of meer wijzigt EN deze wijziging tenminste f 5 miljoen bedraagt, en dit artikel in de ontwerpbegroting is toegelicht met ramingskengetallen, dan zijn ook ramingskengetallen opgenomen in de artikelsgewijze toelichting bij deze suppletore begroting.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Wetsartikel 1 (UITGAVEN/VERPLICHTINGEN)

01. Beleidsterrein Algemeen

01.04 Subsidies en bijdragen

De verhoging van de uitgaven en de verplichtingen op dit artikel met f 15,461 miljoen is het gevolg van:

- de uitdeling van de prijsbijstelling 1997 over het prijsgevoelige deel van de TNO doelsubsidie	+ f 0,675 miljoen
- de overheveling van subsidies door de Koninklijke landmacht	+ f 12,648 miljoen
- hogere loonkosten van het Nationaal Bureau voor Verbindingsbeveiliging	+ f 0,068 miljoen
- de uitdeling van loonbijstelling 1997	+ f 2,035 miljoen
- hogere bijdrage voor de Stichting Rechtsbijstand Dienstplichtigen	+ f 0,035 miljoen
Totaal	+ f 15,461 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	104 594	104 594
mutatie 1e suppletore begroting 1997		
mutatie	15 461	15 461
Stand 2e suppletore begroting 1997	120 055	120 055

01.06 Bouw, alsmede aankoop van gronden en opstallen

De verhoging van de uitgaven met f 0,059 miljoen en de verplichtingen met f 0,682 miljoen is een gevolg van het uitdelen van de prijsbijstelling 1997 (f 0,059 miljoen) en verschuiven van verplichtingen met betrekking tot bouwkundige aanpassingen in verband met het radarproject ARES (f 0,623 miljoen).

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	2 101	2 101
mutatie 1e suppletore begroting 1997		
mutatie	682	59
Stand 2e suppletore begroting 1997	2 783	2 160

01.11 Internationale verplichtingen

De realisatie van de uitgaven op het artikel internationale verplichtingen is f 11,0 miljoen lager dan tot nu toe geraamd wat met name het gevolg is

van de lagere realisatie van de Navo Veiligheids Investeringsprojecten (NVIP-projecten) in Nederland.

De verplichtingenmutatie bedraagt per saldo – f 0,323 miljoen, hetgeen enerzijds veroorzaakt wordt door een neerwaartse bijstelling van f 13,305 miljoen voor de bijdrage aan het Navo Veiligheids Investeringsprogramma (NVIP-programma) die samenhangt met het verwachte uitgavenniveau.

Hier staan positieve bijstellingen tegenover van per saldo f 8,081 miljoen, die met name de AWACS investeringen betreffen en de NVIP-projecten in Nederland (+ f 4,901 miljoen), waarvan verwacht wordt dat de uitgaven pas na 1997 zullen worden gerealiseerd.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	106 917	153 327
mutatie 1e suppletore begroting 1997	84 390	– 4 300
mutatie	– 323	– 11 000
Stand 2e suppletore begroting 1997	190 984	138 027

01.14 Milieumaatregelen

Gelet op de huidige verplichtingenstand zullen de uitgaven en verplichtingen lager uitvallen dan oorspronkelijk gepland. De verplichtingenmutatie is een aanvulling op de met de eerste suppletore begroting al bij de uitgaven verwerkte overheveling van het budget voor bodemsanering naar de beleidsterreinen.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	13 450	14 689
mutatie 1e suppletore begroting 1997	52	– 11 054
mutatie	– 12 289	– 600
Stand 2e suppletore begroting 1997	1 213	3 035

01.15 Technologie-ontwikkeling

De verlaging van de uitgaven op dit artikel met per saldo f 5,248 miljoen is een gevolg van:

– de uitdeling van de prijsbijstelling 1997	+ f 0,752 miljoen
– vertraging in de voorbereiding en de uitvoering van 12 projecten in de sfeer van technologie-ontwikkeling	– f 6,000 miljoen
Totaal	– f 5,248 miljoen

De verlaging van de verplichtingen met per saldo f 2,944 miljoen is het gevolg van enerzijds de prijsbijstellingsmutatie (+ f 0,752 miljoen) en

anderzijds de verlaging van nieuwe verplichtingen voor 12 projecten in de sfeer van technologie-ontwikkeling (– f 3,696 miljoen).

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	35 634	34 199
mutatie 1e suppletore begroting 1997	4 085	
mutatie	– 2 944	– 5 248
Stand 2e suppletore begroting 1997	36 775	28 951

01.16 Loonbijstelling

De verlaging van de uitgaven en de verplichtingen op dit artikel met per saldo f 79,922 miljoen is het gevolg van onderstaande mutaties:

– aanvulling op de loonbijstelling 1997 met inbegrip van de herberekening premie SZVK, indexering pensioenen en ILC post-actieven arbeidsvoorwaardenpakket 1997–1999:	+ f 50,991 miljoen
– uitdeling over de beleidsterreinen van de generieke salarismaatregel, de incidentele looncomponent, de technische loonbijstelling (zoals premie-aanpassingen) en de indexering pensioenen	– f 74,177 miljoen
– herfasering inzake «compensatie beleidsterreinen verlofcomplex 1998	– f 8,500 miljoen
– overheveling naar beleidsterrein Algemeen vanwege de naheffing loonbelasting	– f 28,530 miljoen
– uitdeling van fondsen voor de financiering van A&O-projecten	– f 3,438 miljoen
– overheveling naar beleidsterrein Pensioen, Wachtgelden en Uitkeringen vanwege de loonbijstelling op de pensioenen	– f 9,286 miljoen
– overheveling naar 1998 via de systematiek van de eindejaarsmarge van de op dit artikel gereserveerde gelden	– f 2,782 miljoen
– overige herschikkingen	– f 4,200 miljoen
Totaal	– f 79,922 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	94 570	94 570
mutatie 1e suppletore begroting 1997	– 14 648	– 14 648
mutatie	– 79 922	– 79 922
Stand 2e suppletore begroting 1997	0	0

Verdeling over de beleidsterreinen van de gereserveerde bedragen voor de uitkomsten van het arbeidsvoorwaardenpakket Defensie 1997-1999 (x f 1000)

Beleids-terrein	Artikel	Omschrijving	Bedragen totaal
01		Algemeen	
	18	Personeel en materieel	3 403
02		Pensioenen, wachtgeld en uitkeringen	
	02	Militaire pensioenen en uitkeringen	20 476
03		Koninklijke marine	
	01	Burgerpersoneel	2 054
	02	Militair personeel	10 337
	03	Overige personele exploitatie	843
04		Koninklijke landmacht	
	01	Burgerpersoneel	7 729
	02	Militair personeel	4 992
05		Koninklijke luchtmacht	
	01	Burgerpersoneel	2 297
	02	Militair personeel	14 471
06		Koninklijke marechaussee	
	01	Burgerpersoneel	116
	02	Militair personeel	4 860
09		Defensie Interservice Commando	
	02	Personeel en materieel Dico	2 599
Totaal			74 177

01.17 Prijsbijstelling

De uitgaven en de verplichtingen op dit artikel worden verlaagd met f 195,989 miljoen. Dit bedrag betreft de uitdeling van de op dit artikel gestalde prijsbijstelling 1997 over de daarvoor in aanmerking komende artikelen van de beleidsterreinen (- f 138,989 miljoen). Voor een overzicht hiervan wordt verwezen naar onderstaande specificatie. Het resterende bedrag, met name het saldo van herschikkingen tussen de beleidsterreinen, wordt voor herfaseringen aangewend.

(bedragen x f 1000)

Beleids-terrein	Artikel	Omschrijving	Bedragen totaal
01		Algemeen	
	04	Subsidies en bijdragen	675
	06	Bouw	59
	15	Technologie-ontwikkeling	752
	18	Personeel en materieel	4 944
03		Koninklijke marine	
	03	Overige personele exploitatie	1 166
	05	Materiële exploitatie	21 298
	06	Bouw, alsmede aankoop van gronden en opstallen	2 771
	07	Overig groot materieel	4 618
04		Koninklijke landmacht	
	01	Burgerpersoneel	1 224
	02	Militair personeel	630
	03	Overige personele exploitatie	5 575
	04	Subsidies en bijdragen	118
	05	Materiële exploitatie	18 924
	06	Bouw, alsmede aankoop van gronden en opstallen	5 927
	07	Overig groot materieel	14 261

Beleids- terrein	Artikel	Omschrijving	Bedragen totaal
05		Koninklijke luchtmacht	
	03	Overige personele exploitatie	3 777
	04	Materiële exploitatie	13 014
	05	Bouw, alsmede aankoop van gronden en opstallen	3 851
	06	Overig groot materieel	7 556
	08	Gevechtsvliegtuigen F-16	7 162
06		Koninklijke marechaussee	
	03	Overige personele exploitatie	223
	04	Materiële exploitatie	947
	05	Bouw, alsmede aankoop van gronden en opstallen	1 136
	06	Groot materieel	687
08		Multi-service projecten en activiteiten	
	01	Luchtmobiele brigade	13 398
09		Defensie Interservice Commando	
	02	Personeel en materieel Dico	4 296
Totaal			138 989

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	0	0
mutatie 1e suppletore begroting 1997	195 989	195 989
mutatie	- 195 989	- 195 989
Stand 2e suppletore begroting 1997	0	0

01.18 Personeel en materieel

De verhoging van de uitgaven op dit artikel met per saldo f 24,5 miljoen wordt veroorzaakt door de volgende mutaties:

- de uitdeling van de prijsbijstelling 1997	+ f 4,944 miljoen
- de uitdeling van de loonbijstelling 1997	+ f 3,403 miljoen
- de overheveling van het (Militair) Geneeskundig Facilitair Bedrijf naar beleidsterrein Dico	- f 6,700 miljoen
- overheveling naar beleidsterrein 08 Multi-service projecten en activiteiten ten behoeve van het budget voor humanitair ontmijnen	- f 1,300 miljoen
- overheveling uit artikel 01.16 Loonbijstelling in verband met de naheffing loonbelasting	+ f 28,530 miljoen
- vrijgave van de op dit artikel gereserveerde lumpsum voor geneeskundige verzorging	- f 7,366 miljoen
- overheveling naar het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu ten behoeve van de Rijksgebouwendienst, in verband met de overname van preventief planmatig onderhoud, aanpassingen, voorzieningen, huur, externe engineering en begeleiding	- f 5,887 miljoen
- overheveling naar de Koninklijke marine en de Koninklijke luchtmacht in verband met de plaatsing van CO-personeel bij de HGIS	- f 2,305 miljoen

- lagere desalderingsontvangsten	- f 4,000 miljoen
- per saldo diverse extra uitgaven zoals:	
* de ontwikkelingskosten van het project «Vercijferkaart» (V-kaart)	+ f 2,000 miljoen
* uitgaven voor de Projectgroep Herstructurering Informatievoorziening (Phidef)	+ f 4,000 miljoen
* meeruitgaven met betrekking tot inhuur van personeel voor O-,I- & A-adviezen	+ f 4,000 miljoen
* uitgaven voor de ministersconferentie te Maastricht	+ f 5,800 miljoen
* andere bijstellingen	- f 0,619 miljoen
Totaal	+ f 24,500 miljoen

De verhoging van de verplichtingen op dit artikel met per saldo f 23,750 miljoen wordt, naast enkele kleinere bijstellingen, met name veroorzaakt door de bij de uitgaven vermelde mutaties.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	240 623	248 902
mutatie 1e suppletore begroting 1997	76 448	71 004
mutatie	23 750	24 500
Stand 2e suppletore begroting 1997	340 821	344 406

01.18.01 Ambtelijk burgerpersoneel

Ramingskengetallen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletore 1997	2e suppletore 1997
Actief ambtelijk burgerpersoneel:				
- personeelssterkte	aantal vte'n	973	1 133	1 070
- toegelicht bedrag	x f 1000	81 657	96 933	96 933
- gemiddeld salaris	x f 1	83 923	85 554	90 592
Niet-actief burgerpersoneel				
- personeelssterkte	aantal vte'n	28	28	28
- toegelicht bedrag	x f 1000	1 162	1 185	1 185
- gemiddeld salaris	x f 1	41 500	42 321	42 321
Totaal		82 819	98 188	97 028

De verhoging van het gemiddelde salaris van het actief ambtelijk burgerpersoneel wordt voornamelijk veroorzaakt door de loonbijstelling en door het vertrek van medewerk(st)ers met een lager dan gemiddeld salaris.

01.18.02 Militair personeel

Ramingskengetallen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Vrijwillig dienend militair personeel:				
- personele sterkte	aantal vte'n	431	721	685
- toegelicht bedrag	x f 1000	43 487	62 706	57 059
- gemiddeld salaris	x f 1	100 898	86 971	83 297
Lump sum geneeskundige verzorging		17 317	17 317	9 951
Totaal		60 804	80 023	67 010

De belastingaanslag voor de lumpsum geneeskundige verzorging is dit jaar f 7,366 miljoen lager uitgevallen dan geraamd.

De daling van het gemiddeld salaris is het gevolg van het overhevelen naar de HGIS van relatief duur personeel (met een valuta-inkomen) en een ramingscorrectie.

01.18.03 Overige personele uitgaven

Ramingskengetallen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Reis- en verblijfkosten:				
- personele sterkte	aantal vte'n	1 404	1 854	1 767
- toegelicht bedrag	x f 1000	8 534	8 783	8 393
- bedrag per vte	x f 1	6 078	4 737	4 750
Verplaatsingskosten:				
- personele sterkte	aantal vte'n	1 404	1 854	1 767
- toegelicht bedrag	x f 1000	1 906	2 550	2 437
- bedrag per vte	x f 1	1 358	1 375	1 379
Vorming en opleiding:				
- personele sterkte	aantal vte'n	1 404	1 854	1 767
- toegelicht bedrag	x f 1000	1 975	3 063	2 926
- bedrag per vte	x f 1	1 407	1 652	1 656

De bij tweede suppletoor 1997 vermelde aantallen (1767) zijn inclusief 12 vte'n welke onder de HGIS ressorteren maar voor wat betreft de personele en materiële uitgaven via de Centrale organisatie lopen.

De verhoging van de overige personele uitgaven is met name veroorzaakt door de naheffing van loonbelasting van f 28,5 miljoen.

01.18.04 Materieel

Ramingskengetallen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Bureaunkosten:				
- personele sterkte	aantal vte'n	1 404	1 854	1 767
- toegelicht bedrag	x f 1000	8 567	9 465	9 045
- bedrag per vte	x f 1	6 102	5 105	5 119
Representatie:				
- personele sterkte	aantal vte'n	1 404	1 854	1 767
- toegelicht bedrag	x f 1000	937	3 399	9 199
daarvan t.l.v. ministersconferentie				5 800
- bedrag per vte	x f 1	667	1 833	1 920
Huisvesting:				
- personele sterkte	aantal vte'n	1 404	1 854	1 767
- toegelicht bedrag	x f 1000	16 508	23 985	18 098
- bedrag per vte	x f 1	11 758	12 937	10 242
Frankering/bankkosten:				
- personele sterkte	aantal vte'n	1 404	1 854	1 767
- toegelicht bedrag	x f 1000	718	713	682
- bedrag per vte	x f 1	511	385	386
Drukkosten:				
- personele sterkte	aantal vte'n	1 404	1 854	1 767
- toegelicht bedrag	x f 1000	650	820	783
- bedrag per vte	x f 1	463	442	443
Tijdschriften/abonnementen:				
- personele sterkte	in vte'n	1 404	1 854	1 767
- toegelicht bedrag	x f 1000	946	1 268	1 212
- bedrag per vte	x f 1	674	684	686

Hieronder een toelichting op de belangrijkste verschillen:

- De kosten van representatie zijn gestegen als gevolg van de in oktober 1997 gehouden ministersconferentie in Maastricht. De meeruitgaven zullen f 5,8 miljoen bedragen.
- De kosten van huisvesting zijn gedaald als gevolg van de overheveling van een bedrag van f 5,887 miljoen naar de Rijksgebouwendienst in verband met de overname van het preventief planmatig onderhoud, aanpassingen, voorzieningen, huur, externe engineering en begeleiding.
- De verhoging van de post uitbesteding van organisatie- en advieswerk en catering wordt met name veroorzaakt door nieuwe behoeften inzake het project Vercijferkaart (f 2,0 miljoen), het project herstructurering informatievoorziening Defensie (f 4,0 miljoen) en meeruitgaven met betrekking tot de inhuur van personeel voor O-, I- & A-advies (f 4,0 miljoen).

01.19 Overige departementale uitgaven

De verlaging van de uitgaven en de verplichtingen op dit artikel met per saldo f 3,0 miljoen is het gevolg van:

- hogere uitgaven voor diverse extra voorlichtingsactiviteiten en daarmee samenhangende frankeerkosten + f 0,500 miljoen

- lagere uitgaven voor samenwerkingsprogramma's. Dit betreft met name steun aan Navo-bondgenoten (Portugal, Turkije en Griekenland)	- f 1,300 miljoen
- minder uitgaven voor het drukken van diverse formulieren voor de krijgsmachtdelen dan aanvankelijk geraamd	- f 4,000 miljoen
- hogere uitgaven voor schadevergoedingen als gevolg van onvoorziene tegenvallers	+ f 1,800 miljoen
Totaal	- f 3,000 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	34 543	33 343
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 3 865	- 2 323
mutatie	- 3 000	- 3 000
Stand 2e suppletore begroting 1997	27 678	28 020

02. Beleidsterrein Pensioenen, wachtgeld en uitkeringen

02.01 Wachtgeld en burgerpersoneel en inactiviteitsweden militair personeel

De verlaging van de uitgaven en verplichtingen met per saldo f 13,364 miljoen is het gevolg van:

- actualisering van de ramingen	- f 6,309 miljoen
- uitdeling van de loonbijstelling 1997	+ f 2,984 miljoen
- overheveling naar de Koninklijke landmacht vanwege de lagere instroom van BBT-ers en de hogere uitstroom van personeel dat tot nu toe gebruik maakte van de wachtgeldregelingen	- f 10,039 miljoen
Totaal	- f 13,364 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	210 568	210 568
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 584	- 584
mutatie	- 13 364	- 13 364
Stand 2e suppletore begroting 1997	196 620	196 620

02.02 Militaire pensioenen en uitkeringen

De verhoging van de uitgaven en de verplichtingen met per saldo f 15,239 miljoen is een gevolg van:

- compensatie vanwege de hogere instroom in de UKW door de veroorzakende beleids-terreinen	+ f 13,700 miljoen
- de uitdeling van de loonbijstelling 1997	+ f 26,778 miljoen
- bijstelling samenhangend met de lagere verrekenbare ontvangsten	- f 1,500 miljoen
- ramingsbijstelling	+ f 3,261 miljoen
- in verband met het niet in 1997 realiseren van de gereserveerde gelden voor het veteranen-beleid vallen deze in dit jaar vrij en zullen, conform de de methodiek van de eindejaars-marge, ten gunste van het budget 1998 worden gebracht	- f 27,000 miljoen
Totaal	+ f 15,239 miljoen

Veteranenbeleid

Op 1 juli 1997 is de Uitkeringswet financiële compensatie twee- tot vijfjarige dienstplichttijd aan de Kamer aangeboden. Gelet op de hierop ingediende amendementen en de daarmee samenhangende behandelingstermijn wordt verwacht, dat in ieder geval een deel van de hiervoor gereserveerde financiële middelen in 1997 niet zal worden aangewend.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	1 604 971	1 604 971
mutatie 1e suppletore begroting 1997	8 249	8 249
mutatie	15 239	15 239
Stand 2e suppletore begroting 1997	1 628 459	1 628 459

03. Beleidsterrein Koninklijke marine

03.01 Burgerpersoneel

De verhoging van de uitgaven en de verplichtingen van dit artikel met per saldo f 5,985 miljoen wordt veroorzaakt door:

- uitgedeelde loonbijstelling 1997 en het arbeidsvoorwaardencontract 1997-1999	+ f 2,054 miljoen
- aanvullend op de eerste suppletore begroting 1997 heeft een ramingsbijstelling van de uitgaven voor het actief regulier personeel plaatsgevonden, naar aanleiding van nieuwe informatie uit het Systeem Nieuwe Integrale Personeelsbegroting (SNIP)	+ f 1,750 miljoen
- een overheveling met ingang van 1 juli 1997 van 1 vte burgerpersoneel naar de Koninklijke luchtmacht ten behoeve van de Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD)	- f 0,040 miljoen

- als gevolg van een correctie op de doelmatigheidsmaatregel bij de geestelijke verzorging worden fondsen aan de begroting van de Koninklijke marine toegevoegd	+ f 0,069 miljoen
- de overige bijstelling is nagenoeg geheel toe te schrijven aan de inhuur van personeel op formatieve arbeidsplaatsen.	+ f 2,152 miljoen
Totaal	+ f 5,985 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	332 494	332 494
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 1 511	- 1 511
mutatie	5 985	5 985
Stand 2e suppletore begroting 1997	336 968	336 968

03.02 Militair personeel

De verhoging van de uitgaven en de verplichtingen van dit artikel met per saldo f 35,448 miljoen wordt veroorzaakt door:

- uitgedeelde loonbijstelling 1997 en het arbeidsvoorwaardencontract 1997-1999	+ f 10,337 miljoen
- aanvullend op de eerste suppletore begroting 1997 heeft een ramingsbijstelling van de uitgaven voor het actief regulier personeel plaatsgevonden, naar aanleiding van nieuwe informatie uit het Systeem Nieuwe Integrale Personeelsbegroting (SNIP)	+ f 7,450 miljoen
- door verruiming van de openstellingstijden van het marinevliegkamp De Kooy is een uitbreiding van het functiebestand ten behoeve van de luchtverkeersleiding met vier vte'n noodzakelijk gebleken	+ f 0,280 miljoen
- als gevolg van een correctie op de doelmatigheidsmaatregel bij de geestelijke verzorging worden fondsen aan de begroting van de Koninklijke marine toegevoegd	+ f 0,603 miljoen
- in de begroting 1997 is de ontvlechting van de vervoersorganisatie van de Koninklijke marine naar de Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO) verwerkt. Deze mutatie betreft de restontvlechting. Het betreft de vorming van een centrale dienstautopool bij de DVVO, waarvoor de budgetten aan de Koninklijke marine onttrokken worden. Het betreft hier het budget voor 14 vte'n.	- f 1,081 miljoen
- een correctie op de budgetoverheveling van de Koninklijke marine, met betrekking tot attachés op posten, naar de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)	+ f 0,919 miljoen

- een overschrijding van de toelagen buitenland als gevolg van de duurtetoeslag (compensatie voor koopkrachtverschil) en de stijging van onder andere de US-dollar	+ f 9,931 miljoen
- de gewijzigde personeelssterkte is te verklaren uit het feit dat de afbouw van aantal militaire functies minder snel gaat dan op basis van de opgedane ervaring met de personeelsreductie mocht worden verwacht. Hierdoor ontstaat tijdelijk een overschrijding van de begrotingssterkte met 150 vte'n	+ f 6,419 miljoen
- overige uitgaven, per saldo	+ f 0,590 miljoen
Totaal	+ f 35,448 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	933 995	933 995
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 4 470	- 4 470
mutatie	35 448	35 448
Stand 2e suppletore begroting 1997	964 973	964 973

03.03 Overige personele exploitatie

De verhoging van de uitgaven op dit artikel met per saldo f 25,134 miljoen is een gevolg van de volgende mutaties:

- uitdeling van de prijsbijstelling 1997	+ f 1,166 miljoen
- als gevolg van een lagere instroom van personeel vanuit de Koninklijke marine in de UKW (Uitkeringswet gewezen militairen) wordt een deel van het hiervoor naar artikel 02.02 overgehevelde bedrag naar de begroting van de Koninklijke marine teruggeboekt	+ f 0,500 miljoen
- als gevolg van een correctie op de doelmatigheidsmaatregel bij de geestelijke verzorging worden fondsen aan de begroting van de Koninklijke marine toegevoegd	+ f 0,334 miljoen
- in de begroting 1997 is de ontvlechting van de vervoersorganisatie van de Koninklijke marine naar de Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO) verwerkt. Deze mutatie betreft de restontvlechting. Het betreft de vorming van een centrale dienstautopool bij de DVVO, waarvoor de budgetten aan de Koninklijke marine onttrokken worden. Hiervoor zijn 14 vte'n overgeheveld. Voor dit artikel betreft het de budgetten voor de overige personele exploitatie	- f 0,060 miljoen
- voor de werving van personeel zijn de benodigde fondsen uit de begroting van de Koninklijke marine onttrokken en toegevoegd aan de begroting van de Defensie-organisatie voor Werving en Selectie (DWS)	- f 3,240 miljoen

-	voor de financiering van arbeidsmarkt- en opleidingsprojecten is budget aan de begroting van de Koninklijke marine toegevoegd	+ f 0,268 miljoen
-	uitgedeelde loonbijstelling 1997 en het arbeidsvoorwaardencontract 1997-1999	+ f 0,843 miljoen
-	een gewijzigde boekingsystematiek met betrekking tot de inhuur van tijdelijk personeel. Deze uitgaven worden ten laste van het artikel overige personele exploitatie gebracht onder gelijktijdige verlaging van het artikel materiële uitgaven.	+ f 18,148 miljoen
-	de overige bijstelling is met name toe te schrijven aan de inhuur van personeel op bovenformatieve arbeidsplaatsen. Verder worden hogere uitgaven verwacht voor de salarissen van de Antilliaanse en Arubaanse milities (ANTARUMIL) met name als gevolg van koerscorrectie en rechtspositionele bepalingen, per saldo	+ f 7,175 miljoen
	Totaal	+ f 25,134 miljoen

De mutaties in de uitgaven werken door in de verplichtingen. Daarnaast is in afwijking van de uitgavenmutaties (+ f 25,134 miljoen) met name de verplichtingenraming voor het artikelonderdeel Onderwijs en Opleidingen met f 8,317 verlaagd.

De overige bijstellingen betreffen per saldo een verlaging van f 1,761 miljoen.

Ramingskengetallen

Kleding en uitrusting

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte militair personeel	in vte'n	13 381	13 347	13 496
Toegelicht bedrag	X f 1000	14 792	14 989	12 894
Bedrag per vte	x f 1	1 105	1 123	955

Voeding

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte militair personeel	in vte'n	13 381	13 347	13 496
Toegelicht bedrag	X f 1000	20 946	20 946	21 997
Bedrag per vte	x f 1	1 565	1 569	1 630

Verplaatsingskosten

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte (burger- en militair personeel)	in vte'n	18 004	17 961	18 110
Toegelicht bedrag	X f 1000	30 056	29 861	30 086
Bedrag per vte	x f 1	1 669	1 663	1 661

Sociale zorg

Omschrijving	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Langdurig zieken	57	57	51
Ouderschapsverlof	16	16	16
Seniorenverlof (PAS)	3	3	4
Begrotingsbedrag	4 955	4 955	4 694

Persoonsgebonden toelagen en uitkeringen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte (burger- en militair personeel)	in vte'n	18 004	17 961	18 110
Toegelicht bedrag	X f 1000	5 845	5 845	5 778
Bedrag per vte	x f 1	325	325	319

Onderwijs en opleiding

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte (burger- en militair personeel)	in vte'n	18 004	17 961	18 110
Toegelicht bedrag	X f 1000	17 518	17 514	20 900
Bedrag per vte	x f 1	973	975	1 154

Antilliaanse en Arubaanse milities (ANTARUMIL)

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	200	200	176
Toegelicht bedrag	X f 1000	4 636	4 636	5 960
Bedrag per vte	x f 1	23 180	23 180	33 864

De toename van het bedrag per vte wordt veroorzaakt door met name een koerscorrectie en rechtspositionele bepalingen.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	138 207	138 207
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 165	- 165
mutatie	15 056	25 134
Stand 2e suppletore begroting 1997	153 098	163 176

03.05 Materiële exploitatie

De uitgaven op dit artikel worden per saldo met f 79,349 miljoen verhoogd.

De oorzaken zijn als volgt te verklaren:

- als gevolg van een verhoging van dienstverlening door Marinebedrijven aan de Koninklijke land- en luchtmacht worden gelden van deze beleidsterreinen naar de begroting van de Koninklijke marine overgeheveld + f 3,073 miljoen
- uitdeling van de prijsbijstelling 1997 + f 21,298 miljoen
- twee overtollige fregatten van de Kortenaerklasse zijn in 1996 verkocht aan de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) en één fregat aan de Griekse marine. Voor de overdracht dienen de schepen in de contractueel overeengekomen staat te worden gebracht, terwijl de beide schepen schepen voor de VAE een meerjarig onderhoud zullen ondergaan. Met de uitgaven hiervoor is in de verkoopprijs rekening gehouden. Voor het verkoopgereedmaken van de verkochte fregatten wordt budget aan de begroting van de Koninklijke marine toegevoegd. + f 53,320 miljoen
- een gewijzigde boekingsystematiek met betrekking tot de inhuur van tijdelijk personeel. Deze uitgaven worden ten laste van het artikel overige personele exploitatie gebracht onder gelijktijdige verlaging van het artikel materiële uitgaven – f 18,148 miljoen
- als gevolg van een actualisering van de raming is het artikelonderdeel onderhoud en herstel bewapeningsmaterieel verhoogd + f 4,927 miljoen
- de mutatie is het gevolg van het verschuiven van een opdracht voor het onderhoud (modificatie) aan de onderwatermotoren van de mijnenbestrijdingsvaartuigen van 1997 naar 1998 en 1999 – f 5,352 miljoen
- als gevolg van een correctie op de doelmatigheidsmaatregel bij de geestelijke verzorging en het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf worden fondsen aan de begroting van de Koninklijke marine onttrokken – f 0,070 miljoen
- voor een aantal specifieke vervoerstaken bleek uitvoering door de Koninklijke marine doelmatiger dan door de DVVO. Het betreft hier met name de inhuur van schepen. Het betreffende budget wordt vanuit de DVVO aan de begroting van de Koninklijk marine toegevoegd + f 1,895 miljoen
- de verantwoording van ingenieursdiensten van DGW&T wordt gecorrigeerd van artikel 03.06 Bouw naar de materiële exploitatie. Dit betreffen de uitgaven voor vastgoedbeheer, belangenbehartiging en milieuheffingen. De hiervoor opgenomen raming in het artikel 03.06 Bouw wordt gelijktijdig verlaagd + f 6,000 miljoen

- een hogere realisatie op het artikelonderdeel brandstoffen door de hoge brandstofprijzen en een hogere dollarkoers	+ f 7,589 miljoen
- overige uitgaven (dit betreffen met name de hogere uitgaven voor herbevoorravings- en instandhoudingsbudgetten en lagere uitgaven voor munitie), per saldo	+ f 4,817 miljoen
Totaal	+ f 79,349 miljoen

De mutaties in de uitgaven werken door in de verplichtingen. Daarnaast zijn in afwijking van de uitgavenmutaties met name de volgende verplichtingenramingen aangepast:

- de verplichtingenraming voor het artikelonderdeel onderhoud en herstel schepen valt f 12,7 miljoen lager uit;
- de verplichtingenraming voor het artikelonderdeel onderhoud en herstel bewapeningsmaterieel valt f 3,7 miljoen lager uit.

Ramingskengetallen

Huisvestingskosten

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte (burger- en militair personeel)	in vte'n	18 004	17 961	18 110
Toegelicht bedrag	X f 1000	40 967	40 967	41 271
Bedrag per vte	x f 1	2 275	2 281	2 279

Bureaunkosten

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte (burger- en militair personeel)	in vte'n	18 004	17 961	18 110
Toegelicht bedrag	X f 1000	27 173	27 713	30 386
Bedrag per vte	x f 1	1 509	1 543	1 678

Specifieke uitgaven van operationele aard

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Aantal havenbezoeken		372	372	375
Aantal kanaalpassages		2	2	4
Totaal toegelicht bedrag	x f 1000	3 702	3 702	3 947
Gemiddelde uitgaven per havenbezoek	x f 1	9 367	9 367	9 367
Gemiddelde uitgaven per kanaalpassage	x f 1	108 553	108 553	108 553

Inventarisgoederen en klein materieel

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte (burger- en militair personeel)	in vte'n	18 004	17 961	18 110
Toegelicht bedrag	X f 1000	18 632	18 632	24 089
Bedrag per vte	x f 1	1 035	1 037	1 330

**Onderhoud en herstel van gebouwen en terreinen
(bedragen x f 1000)**

Omschrijving	Ontwerp- begroting 1997	%	1e suppletoor 1997	%	2e suppletoor 1997	%
Nieuwbouw en dergelijke (artikel 03.06)	98 959	67	104 503	68	92 844	62
Onderhoud en herstel gebouwen	49 510	33	49 510	32	56 132	38
Totaal	148 469	100	154 013	100	148 976	100

Brandstoffen, olie en smeermiddelen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Begrotingsbedrag	x f 1000	33 662	34 486	38 339
Verbruikte en te verbruiken hoeveelheden:				
– Gasolie schepen	x 1000 m ³	90,4	90,4	84,9
– Kerosine patrouillevliegtuigen	x 1000 m ³	23,9	23,9	16,1
– Helikopterbrandstof	x 1000 m ³	2,7	2,7	2,5

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	454 444	495 125
mutatie 1e suppletore begroting 1997	3 231	3 231
mutatie	62 949	79 349
Stand 2e suppletore begroting 1997	520 624	577 705

03.06 Bouw, alsmede aankoop van gronden en opstallen

De verlaging van het uitgavniveau van dit artikel bedraagt f 11,659 miljoen. De voornaamste mutaties zijn:

– uitdeling van de prijsbijstelling 1997	+ f 2,771 miljoen
– In de raming op dit artikel is rekening gehouden met de betaling van ingenieursdiensten aan DGW&T. Een deel van deze uitgaven heeft betrekking op de exploitatie van gebouwen en terreinen. Dit wordt overgeheveld naar het artikel 03.05 Materiële exploitatie	– f 6,000 miljoen
– Als gevolg van de actualisering van de ramingen van diverse projecten wordt de raming neerwaarts bijgesteld. Het betreft hier vertragingen bij diverse projecten, zoals Marinebasis Parera (RIMA-loods), CZMCARIB (stafheuvel), Marinevliegekamp Valkenburg (inkoopstation), Van Braam Houckgeestkazerne (verplaatsen onderofficiersverblijf)	– f 8,430 miljoen
Totaal	– f 11,659 miljoen

De verhoging van de verplichtingen van dit artikel met f 13,260 miljoen worden grotendeels veroorzaakt door een verschuiving van aanbestedingsmomenten van 1996 naar 1997 van de volgende projecten:

- zendstation Ouddorp	+ f 13,618 miljoen
- bouw magazijn op de marinierskazerne Savaneta	+ f 3,000 miljoen
- herinrichting RIMA loods op de Marinebasis Parera	+ f 4,000 miljoen
- als gevolg van de actualisering van de ramingen van diverse projecten wordt de raming per saldo met deze mutatie bijgesteld	- f 7,358 miljoen
Totaal	+ f 13,260 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	92 959	98 959
mutatie 1e suppletore begroting 1997	15 708	5 544
mutatie	13 260	- 11 659
Stand 2e suppletore begroting 1997	121 927	92 844

Ramingskengetallen

(bedragen x f 1000)

Omschrijving	Ontwerp- begroting 1997	%	1e suppletoor 1997	%	2e suppletoor 1997	%
Waarde vastgoed	3 648 344		3 648 344		3 648 344	
Nieuwbouw	98 959	2,7	104 503	2,9	92 844	2,5
Onderhoud en herstel gebouwen	49 510	1,4	49 510	1,4	56 132	1,5

03.07 Overig groot materieel

De verlaging van de uitgaven van dit artikel met per saldo f 108,340 miljoen is met name een gevolg van onderstaande mutaties:

- uitdeling van de prijsbijstelling 1997	+ f 4,618 miljoen
- voor de aanschaf van VN-voertuigen wordt aangesloten bij een contract van de Koninklijke landmacht waarvoor budget wordt overgeheveld. De aanbesteding hiervan heeft in de eerste helft van 1997 plaatsgevonden	- f 3,384 miljoen
- de mutatie betreft de bijdrage van de Koninklijke marine aan de investeringslasten voor het Militair Revalidatie Centrum (MRC)	- f 0,594 miljoen
- het Capability Upkeep Program voor de Orion patrouillevliegtuigen is vertraagd. Hierdoor heeft een herschikking van de betalingsmomenten plaatsgevonden	- f 20,700 miljoen
- verplaatsing van het Marine elektronisch en optisch bedrijf van Oegstgeest naar Den Helder	+ f 3,200 miljoen

<ul style="list-style-type: none"> - de Koninklijke marine is met de bouwmeester van het Amfibisch transportschip (ATS), de Koninklijke Schelde Groep, een aangepaste afbouwplanning overeengekomen. De aan de proeftochten overdrachtsdatum van het schip gerelateerde contractuele betalingen zullen daarom in 1998 in plaats van in 1997 tot betaling komen. Daarnaast is de planning van de levering van walreservedelen voor het ATS op de nieuwe afbouwplanning aangepast - het contract voor de verwerving van SMART-L 3D-radar-systemen voor de fregatten van de Zeven Provinciën-klasse zal naar verwachting eind 1997 worden gesloten. De actualisering van de hieraan verbonden betaalmomenten leidt tot een verschuiving naar 1998 - bij de aanbesteding van de active phased array radar (APAR) voor de fregatten van de Zeven Provinciën-klasse is vertraging ontstaan. In verband met de complexiteit van de offertestelling en -beoordeling is besloten de verwerving uit te stellen tot 1998 - als gevolg van een verwachte vertraging in de besluitvorming over de aanbesteding van een aantal grote verplichtingen voor het project aanpassingen mijnenvraagcapaciteit (PAM), waaronder de sonar, de aanbouw van de drone's en de aanpassing van het platform, heeft een verschuiving van betalingsmomenten naar 1998 plaatsgevonden - om M-fregatten op termijn geschikt te kunnen maken voor het lanceren van «Evolved Seasparrow Missile» (ESSM), is aangesloten bij de ontwikkeling van een modificatie voor de verticale lanceerinrichtingen van de M-fregatten door het «Nato Seasparrow Project Office» (NSPO). De uitgaven hiervoor zijn verschoven van 1996 naar 1997 - als gevolg van herfaseringen van betalingsmomenten bij de bouw van het SEWACO-bedrijf is een deel van het voor 1996 geraamde bedrag in 1997 tot betaling gekomen - als gevolg van de actualisering van de ramingen van diverse projecten worden de volgende ramingen bijgesteld: <ul style="list-style-type: none"> * munitie * vervanging poolster * testcapaciteit voor toekomstig onderhoud van de standard missile-2 (SM-2) * testset evolved seasparrow missile (ESSM) * geïntegreerd verbindingproject * overige projecten, per saldo 	<ul style="list-style-type: none"> - f 39,114 miljoen - f 21,300 miljoen - f 29,600 miljoen - f 40,000 miljoen + f 7,875 miljoen + f 12,120 miljoen + f 1,240 miljoen + f 4,152 miljoen + f 1,372 miljoen + f 4,000 miljoen - f 3,878 miljoen + f 11,653 miljoen
Totaal	- f 108,340 miljoen

De verlaging van de verplichtingen van dit artikel met f 33,263 miljoen ten opzichte van de eerste suppletore begroting 1997 worden grotendeels veroorzaakt door actualisering van de verplichtingenramingen bij de volgende projecten:

- voor de bouw van twee luchtverdedigingsfregatten is het reeds bestaande contract van de luchtverdedigings- en commandofregatten uitgebreid. De fregatten van De Zeven Provinciën-klasse zijn op dit moment aanbesteed bij de Koninklijke Schelde Groep BV. + f 658,500 miljoen
- de aanbesteding van de APAR wordt vertraagd en zal naar verwachting in 1998 plaatsvinden – f 264,000 miljoen
- als gevolg van een actualisering binnen het project voor de aanbouw van de fregatten van De Zeven Provinciënklasse, vindt een herfasering plaats van aanbestedingen van verschillende deelprojecten. Dit betreffen met name het smart-L 3D radarsysteem en het geïntegreerd communicatiesysteem + f 252,000 miljoen
- het project Aanpassing Mijnenbestrijdingscapaciteit (PAM) is voortgekomen uit een samenvoeging van de projecten Aanpassing Mijneveegcapaciteit en Capability Upkeep Programm van de Alkmaarklasse. Naar huidig inzicht wordt verwacht dat een aantal grote verplichtingen voor het PAM-project, waaronder de sonar, de aanbouw van de drone's en de aanpassing van het platform, in 1998 zullen worden aangegaan. In de eerste suppletore begroting werd nog uitgegaan van het aangaan van de verplichtingen in 1997 – f 416,700 miljoen
- het Capability Upkeep Program voor de Orion patrouillevliegtuigen is vertraagd. Hierdoor heeft een herschikking van de aanbestedingsmomenten plaatsgevonden. – f 182,700 miljoen
- in het project Nato Helikopter voor de jaren negentig heeft op grond van de huidige inzichten een herfasering van aanbestedingsmomenten plaatsgevonden. – f 98,900 miljoen
- op grond van de huidige inzichten heeft een actualisering van de verplichtingenraming voor munitie plaatsgevonden + f 38,100 miljoen
- de verplaatsing van het MEOB van Oegstgeest naar Den Helder + f 5,000 miljoen
- in verband met de onderhandelingen over compensatieorders is de aanbesteding van sonoboeien vertraagd – f 7,052 miljoen
- de aanbesteding van de Chaff-Distractie munitie is in verband met technische aspecten vertraagd. Deze munitie wordt in Navo-verband ontwikkeld. – f 8,900 miljoen
- het verbeterd actief Onderzeebootbestrijdingssysteem is bedoeld voor het verbeteren van de actieve opsporingscapaciteit bij de meer complexe onderzeebootbestrijding tijdens operaties dicht bij land en in ondiep water. Doordat resultaten van de productdefinitie fase van het project nog op zich laten wachten is besloten de voorstudie en studiefase samen te voegen. Voorzien wordt dat de aanbesteding in 1999 plaatsvindt. – f 83,100 miljoen

- om M-fregatten op termijn geschikt te kunnen maken voor het lanceren van «Evolved Seasparrow Missile» (ESSM), is aangesloten bij de ontwikkeling van een modificatie voor de verticale lanceerinrichtingen van de M-fregatten door het «Nato Seasparrow Project Office» (NSPO). De verplichtingen hiervoor zijn verschoven van 1996 naar 1997	+ f	7,900 miljoen
- aanpassingen van de verwachte momenten van aanbesteding heeft geleid tot actualisering van de ramingen:		
- ATS	+ f	20,855 miljoen
- vervanging Poolster	+ f	1,900 miljoen
- de militaire satellietcommunicatie (milsatcom)	- f	36,000 miljoen
- investeringen marinebedrijven	+ f	1,900 miljoen
- kleine vaartuigen	+ f	5,800 miljoen
- geïntegreerd verbidingsproject	+ f	5,849 miljoen
- testset ESSM	+ f	4,990 miljoen
- per saldo, overige projecten	+ f	61,295 miljoen
Totaal	- f	33,263 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	1 564 302	636 501
mutatie 1e suppletore begroting 1997	130 400	- 27 054
mutatie	- 33 263	- 108 340
Stand 2e suppletore begroting 1997	1 661 439	501 107

04. Beleidsterrein Koninklijke landmacht

04.01 Burgerpersoneel

De stijging van de uitgaven en verplichtingen op dit artikel van per saldo f 53,039 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- de uitdeling van de prijsbijstelling 1997	+ f	1,224 miljoen
- de uitdeling van de loonbijstelling 1997	+ f	7,729 miljoen
- hogere behoefte aan inhuur van tijdelijk personeel op formatieve arbeidsplaatsen, met name bewakingspersoneel	+ f	15,800 miljoen
- hogere gemiddelde jaarsterkte bij met name het NATCO. De stijging is het gevolg van een lagere uitstroom dan gepland. Per saldo betekent dit een overschrijding van de begrotingssterkte met circa 250 vte'n	+ f	18,134 miljoen
- budgettaire verrekening inzake dienstverlening tussen de beleidsterreinen	+ f	3,425 miljoen
- overige bijstellingen	+ f	6,727 miljoen
Totaal	+ f	53,039 miljoen

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	627 933	627 933
mutatie 1e suppletore begroting 1997	62 246	62 246
mutatie	53 039	53 039
Stand 2e suppletore begroting 1997	743 218	743 218

Ramingskengetallen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Begrotingssterkte burgerpersoneel	aantal vte'n	9 114	9 996	10 246
Toegelicht bedrag	x f 1000	627 933	690 179	743 218
Gemiddeld salaris	x f 1	68 898	69 046	72 537

04.02 Militair personeel

De uitgaven en de verplichtingen stijgen met per saldo met f 34,573 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- de uitdeling van de prijsbijstelling 1997	+ f 0,630 miljoen
- de uitdeling van de loonbijstelling 1997	+ f 28,608 miljoen
- de afwikkeling van de overhevelingen van het ministerie van Defensie naar het ministerie van Justitie inzake de overname van personeel door de Dienst Justitiële inrichtingen	- f 0,754 miljoen
- een budgetoverheveling voor additionele opleidingen die door de KMA zijn verzorgd ten behoeve van de Koninklijke luchtmacht	+ f 4,240 miljoen
- de onderschrijding van de begrotingssterkte van het personeel in dienst voor bepaalde tijd als gevolg van een grotere uitstroom en een lagere instroom. De belangrijkste reden hiervoor is de toename van de beschikbare banen op de arbeidsmarkt waardoor minder personeel kiest voor een baan bij Defensie en het aantal verzoeken om contracten te verlengen lager is dan gepland	- f 34,800 miljoen
- hogere uitgaven voor toelagen en onregelmatige diensten in verband met oefeningen in het buitenland	+ f 35,000 miljoen
- overige bijstellingen	- f 1,649 miljoen
Totaal	+ f 34,573 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	1 493 623	1 493 623
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 20 367	- 20 367
mutatie	34 573	34 573
Stand 2e suppletore begroting 1997	1 507 829	1 507 829

04.03 Overige personele exploitatie

De uitgaven en de verplichtingen op dit artikel stijgen per saldo met respectievelijk f 19,655 miljoen en f 7,334 miljoen. De uitgavenstijging is een gevolg van:

Kleding en uitrusting

De bijstelling op dit artikelonderdeel is per saldo het gevolg van prijsstijgingen in 1997 en het verschuiven van aflevermomenten naar 1998 van met name beschermende vesten en de modificatie van tenten («out of area»).

- f 8,711 miljoen

Voeding

De bijstelling voor voeding is het gevolg van gestegen prijzen in 1997 alsmede de toename van het verbruik van levensmiddelen bij oefeningen in het buitenland en de resultaten van de verbetering van de kantinevoorzieningen.

+ f 10,502 miljoen

Verplaatsingskosten

Daling van de uitgaven door minder verplaatsingen dan geraamd.

- f 3,285 miljoen

Sociale zorg

De uitgaven stijgen door een toename van het aantal langdurig zieken die na een periode in afwachting van een eventuele afkeuring ten laste van dit artikel worden gebracht.

+ f 2,000 miljoen

Voorziening woonruimte

De uitgaven zijn hoger dan verwacht door een minder snelle afbouw van het woningbestand dan waarmee in de raming rekening was gehouden. Versnelling is door contractuele verplichtingen niet mogelijk.

+ f 2,500 miljoen

Onderwijs en opleiding

De uitgaven stijgen door de correctie op de eerder ingeboekte besparingen in het kader van de doelmatigheidsoperaties. Daarnaast stijgen de uitgaven voor opleidingen om een maatschappelijke meerwaarde voor het BBT personeel te verkrijgen.

+ f 9,239 miljoen

Overige personele uitgaven

De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de uitgaven voor vormingscursussen die voorheen op artikel 04.04 Subsidies werden verantwoord. Daarnaast stijgen de uitgaven door intensieve acties in het kader van Zorg voor werk waardoor een groter beroep wordt gedaan op het instrument SBK.

+ f 5,793 miljoen

Diversen

Dit betreft het saldo van diverse bijstellingen op
overige artikelonderdelen

+ f 1,617 miljoen

Totaal

+ f 19,655 miljoen

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	268 354	292 206
mutatie 1e suppletore begroting 1997	14 216	- 14 791
mutatie	7 334	19 655
Stand 2e suppletore begroting 1997	289 904	297 070

De bijstelling van het verplichtingenbudget met + f 7,344 miljoen is voor een deel het gevolg van de mutaties bij de uitgaven. Daarnaast zijn geplande aanschaffingen zoals parka's (als onderdeel van het groot verlof PSU), de modificatie aan tenten en de ballistische bril, vertraagd als gevolg van prioriteitsstelling.

Ramingskengetallen

Kleding

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte militairen	aantal vte'n	24 844	24 865	24 065
Toegelicht bedrag	x f 1000	57 959	60 456	51 745
Bedrag per vte	x f 1	2 333	2 431	2 150

Voeding

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	aantal vte'n	33 958	34 861	34 311
Toegelicht bedrag	x f 1000	56 381	55 715	66 217
Bedrag per vte	x f 1	1 660	1 598	1 930

Verplaatsingskosten

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	aantal vte'n	33 958	34 861	34 311
Toegelicht bedrag	x f 1000	61 234	58 572	55 287
Bedrag per vte	x f 1	1 803	1 680	1 611

Sport en ontspanning

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte beroepspersoneel bepaalde tijd	aantal vte'n	12 685	12 714	11 914
Toegelicht bedrag	x f 1000	2 548	2 547	2 331
Bedrag per vte	x f 1	201	200	196

Sociale zorg

Omschrijving	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Langdurig zieken	155	125	145
Postactief personeel	19	4	4
Pas-regeling	6	5	6
Ouderschapsverlof	50	36	36
Totaal	230	170	191

Voorziening woonruimte

Omschrijving	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Aantal woningen (huur)	333	333	422
Aantal woningen (groot onderhoud)	48	48	52

Persoonsgebonden toelagen en uitkeringen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	aantal vte'n	33 958	34 861	34 311
Toegelicht bedrag	x f 1000	10 088	9 523	8 932
Bedrag per vte	x f 1	297	273	260

Onderwijs en opleiding

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	aantal vte'n	33 958	34 861	34 311
Toegelicht bedrag	x f 1000	24 221	27 005	36 156
Bedrag per vte, inclusief de uitgaven voor het sociale beleidskader	x f 1	713	775	1 054

Afwikkelingskosten Troepenmacht in Suriname (TRIS)

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	aantal vte'n	61	61	57
Toegelicht bedrag	x f 1000	1 050	1 050	1 500
Bedrag per vte	x f 1	17 213	17 213	26 315

De verhoging van het bedrag per vte is met name een gevolg van loonontwikkelingen, aanvullingen op de ziektekosten en een groter aantal uitkeringen in verband met overlijden.

04.04 Subsidies

De mutatie bij de uitgaven en de verplichtingen op dit artikel is het gevolg van de overheveling van de subsidies naar beleidsterrein Algemeen. Een uitzondering hierop vormen de subsidies aan het Legermuseum en de Stichting Jeugdwerk Duitsland. Daarnaast wordt dit jaar nog een afrekening van f 0,3 miljoen voorzien uit 1996 ten behoeve van de Stichting Koepelorganisatie Militaire Tehuizen.

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	15 739	15 739
mutatie 1e suppletore begroting 1997	58	33
mutatie	- 13 456	- 13 431
Stand 2e suppletore begroting 1997	2 341	2 341

Materiële exploitatie

De stijging van de materiële exploitatieuitgaven met per saldo f 21,416 miljoen is het gevolg van:

Uitdeling van de prijsbijstelling 1997	+ f 18,924 miljoen
Huisvestingskosten De huisvestingskosten komen hoger uit dan de raming door met name vertraging bij het afstoten van militaire objecten	+ f 5,340 miljoen
Algemene uitrusting De stijging van de uitgaven voor algemene uitrusting betreft met name de aanschaffing ten behoeve van beroepspersoneel in dienst voor bepaalde tijd als gevolg van het oprichten van nieuwe eenheden	+ f 11,312 miljoen
Automatisering Gelet op de voorliggende behoeften aan automatiseringsmiddelen dienen prioriteiten te worden gesteld. Dit heeft geleid tot een her-schikking van de automatiseringsbudgetten met een verschuiving tussen exploitatie naar de investeringen (- f 17,3 miljoen). Daarnaast zullen de uitgaven ten behoeve van het onderhoud aan kleinschalige automatisering in zijn geheel hoger uitkomen dan verwacht (+ f 4,878 miljoen). De totale mutatie bedraagt per saldo	- f 12,422 miljoen
Communicatiesystemen De uitgaven dalen door voornamelijk hogere verrekeringen dan voorzien met beleidsterrein 08 in het kader van het onderhoud aan diverse communicatiesystemen die bij crisis-beheersingsoperaties zijn ingezet. Voorts is sprake van een verschuiving van onderhoud-sopdrachten ten behoeve van AIR/V-SAT (een interimstelsel voor MILSATCOM).	- f 8,200 miljoen
Manoeuvre De daling van de uitgaven is het gevolg van een verschuiving van het afleverschema van toestandsafhankelijk onderhoud aan de Leopard-2.	- f 4,600 miljoen
Wielvoertuigen en geniematerieel De uitgaven stijgen doordat de geplande verrekeringen met Dico/DVVO voor het onderhoud aan voertuigen zijn vertraagd.	+ f 6,300 miljoen

Munitie

De uitgaven voor munitie stijgen per saldo als gevolg van snellere leveringen door aansluiting op een lopende order van de GE 120mm tankmunitie en de 81mm mortiermunitie en door later dan geplande leveringen en betalingen van midden- en kleinkaliber munitie.

+ f 5,400 miljoen

Diversen

Diverse bijstellingen op overige artikelonderdelen

- f 0,638 miljoen

Totaal

+ f 21,416 miljoen

De verplichtingen op dit artikel worden per saldo met f 13,926 miljoen opwaarts bijgesteld, wat voornamelijk het gevolg is van:

Communicatiesystemen

De verplichtingen dalen als gevolg van het naar 1998 verschuiven van verplichtingen in het kader van het software-onderhoud Combat Net Radio (CNR), diverse aanpassingen aan verbindingdienstshelters en de vervanging van laad- en voedingsapparatuur.

- f 20,453 miljoen

Munitie

De daling is het gevolg van het vervallen van de aanschaf van de raket AT-4 TP, het jaarlijks in plaats van voor drie jaar verplichten van de voorgenomen aanschaf van verpakkingsmiddelen en het naar 1998 verschuiven van de bestelling van pyrotechnische handgranaten.

- f 27,032 miljoen

Onderhoud gebouwen

De behoefte aan onderhoud stijgt voornamelijk door de vertraging die is opgetreden bij het afstoten van kazernes.

+ f 40,950 miljoen

Huisvestingskosten

De stijging van de uitgaven voor huisvesting is eveneens het gevolg van vertraging bij de afstoting van militaire objecten en kazernes.

+ f 5,340 miljoen

Algemene uitrusting

De uitgaven stijgen door de hogere aanschaffingen ten behoeve van met name BBT personeel als gevolg het oprichten van nieuwe eenheden.

+ f 3,982 miljoen

Diversen

Dit betreft diverse bijstellingen op met name de artikelonderdelen BOSCO, geneeskundig materieel en overige uitgaven.

+ f 11,139 miljoen

Totaal

+ f 13,926 miljoen

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	780 859	895 085
mutatie 1e suppletore begroting 1997	74 739	5 208
mutatie	13 926	21 416
Stand 2e suppletore begroting 1997	869 524	921 709

04.06 Bouw, alsmede aankoop van gronden en opstallen

De uitgaven en de verplichtingen worden per saldo met +f 5,311 miljoen bijgesteld. Deze bijstelling is voornamelijk het gevolg van de prijsstijgingen in 1997 en de opbrengst van de grondruil in Eindhoven.

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	284 771	211 670
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 93 671	- 16 389
mutatie	5 311	5 311
Stand 2e suppletore begroting 1997	196 411	200 592

Ramingskengetallen

In onderstaande tabel zijn de investeringen in «nieuwbouw», het «onderhoud en herstel gebouwen» en de «apparaatskosten DGW&T» uitgedrukt in een percentage van de waarde van het vastgoed.

(bedragen x f 1000)

Omschrijving	Ontwerp- begroting 1997	%	1e suppletoor 1997	%	2e suppletoor 1997	%
Waarde vastgoed	16 968 000		16 538 862		16 538 862	
Nieuwbouw	211 670	1,24	195 281	1,18	200 592	1,21
Onderhoud en herstel gebouwen	121 229	0,71	133 468	0,81	137 897	0,83
Apparaatskosten DGW&T	64 300	0,37	59 000	0,36	58 710	0,35

04.07 Overig groot materieel

De hogere uitgaven op dit artikel van f 26,730 miljoen zijn per saldo als volgt te verklaren:

Automatisering

De uitgaven stijgen met f 10,5 miljoen door het sneller realiseren van het project realisatie informatievoorziening ter ondersteuning van de personele functie (PRIO-P) en daarnaast door een aantal kleinere mutaties op andere projecten.

Logistiek

De uitgaven dalen doordat onder andere in 1997 minder uitgaven worden voorzien voor personenauto's en transporters, verbrandingscapaciteit munitie-afval en voor materieel ten behoeve van vredesoperaties. Hiertegenover worden stijgingen van de uitgaven voorzien voor modificaties van takelauto's, bedrijfsbenodigde uitgaven en overige logistieke voorzieningen. Het saldo van de mutatie bedraagt + f 19,730 miljoen.

Commandovoering, verbindingen en gevechtsinlichtingen

De uitgavenstijging vindt zijn oorzaak in lagere betalingen in 1997 vanwege vertraging in de ontwikkeling voor het project vervanging Enkelzijband en het project multi-functionele smart card. Hiertegenover staan projecten waarvoor meer benodigd is dan was voorzien, met name het geïntegreerd staf-informatiesysteem (ISIS). Het restant bestaat uit een aantal kleinere mutaties. De totale mutatie bedraagt + f 1,2 miljoen.

Elektronisch materieel

De verlaging met f 9,7 miljoen hangt voornamelijk samen met de vertraging in de aflevering van complementaire voorzieningen voor de EOv-fase-1 en het niet meer opnemen in 1997 van uitgaven voor het EOv-fase 2 project. De ontwikkeling hiervan is vertraagd.

Nucleair, biologisch en chemisch materieel

De daling van de kasuitgaven met f 1,0 miljoen is met name het gevolg van projectvertraging bij de vervanging van de tactische- en residuele dosimeters.

Luchtverdediging

Voor het project Gevechtswaarde-instandhouding PRTL zal voor opleidingsleermiddelen meer worden uitgegeven dan was voorzien. Daarnaast is rekening gehouden met een hogere betaling als gevolg van versnelling in het afleverschema voor de Stinger reprogrammable micro processor (RMP). De totale mutatie bedraagt + f 8,3 miljoen.

Manoeuvre

Er treedt een stijging op bij dit artikelonderdeel als gevolg van een aantal kleine mutaties met een totaal van + f 3,5 miljoen.

Vuursteun

Er vindt een verlaging van uitgaven plaats met name door het achterblijven van de realisatie in 1997 van meet- en testapparatuur. De totale mutatie bedraagt – f 0,8 miljoen.

Gevechtssteun

Met name door vertraging in de productie van het prototype voor het mijndoorbraaksysteem valt de realisatie van kasgelden in 1997 lager uit. De totale mutatie bedraagt – f 5,0 miljoen.

De verlaging van de omvang van de verplichtingen met f 392,9 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door verschuiving van nieuwe verplichtingen voor geplande nieuwe projecten uit 1997 naar latere jaren. Daarnaast zijn projecten in het kader van de veranderde taakstelling van de Koninklijke landmacht in omvang gewijzigd. Onderstaand zijn de gevolgen van deze vertraging gekwantificeerd voor de verplichtingen-omvang 1997.

Automatisering

Een daling van de aan te gane verplichtingen inzake automatisering betreft ondermeer kleine mutaties inzake kleinschalige bestuurlijke systemen. Daarnaast dalen de verplichtingen doordat in 1997 minder

verplichtingen zullen worden aangegaan voor bedrijfsbesturings-systemen. De totale mutatie bedraagt per saldo – f 0,7 miljoen.

Logistiek

De verlaging van de aan te gane verplichtingen voor logistiek worden onder andere veroorzaakt doordat een deel van de behoefte aan materieel voor vredesoperaties is vervallen (f 8 miljoen) en de aanvullende bestelling voor lichte voertuigen neerwaarts is aangepast (f 7 miljoen). Als gevolg van vertragingen in de projectvoorbereidingsfase zijn de voorgenomen verplichtingen voor de verbrandingscapaciteit munitieafval (f 20 miljoen) en het project munitie en verpakkingsooppervlaktebehandeling (explosieveilige machines Veenhuizen) (f 13 miljoen) verschoven naar 1998. Ook zijn de logistieke voorzieningen voor het project modificatie YBZ-voertuigen nu voorzien in 1998 (f 6,8 miljoen). Tevens worden minder verplichtingen voorzien voor personenauto's en transporters (f 8 miljoen). Het totaal van de mutatie bedraagt – f 80,2 miljoen.

Commandovoering, verbindingen en gevechtinlichtingen

Het project Intersat is samengevoegd met het project MILSATCOM en verschoven naar 1998 (f 41 miljoen). De complementaire voorzieningen voor de projecten Combat net radio en vervanging Enkelzijband zijn door vertraging in de verwervingsvoorbereidingsfase verschoven naar 1998 (f 39,5 miljoen). Daarnaast is de omvang van de behoefte van het project KLIM aangepast (f 10 miljoen). Eveneens zijn de projecten midlife upgrade zodiac (f 5 miljoen) en het Battlefield Management system (f 5 miljoen) als gevolg van vertraging in de voorbereidingsfase doorgeschoven naar 1998. De totale mutatie bedraagt – f 117,4 miljoen.

Elektronisch materieel

De verlaging van het geraamde bedrag in 1997 omvat een aantal complementaire voorzieningen in het kader van de operationeelstelling van het EOv-fase-1 project, waaronder behoeften met betrekking tot elektronische gegevensverwerking (f 10 miljoen). Dit deel van EOv-fase-1 is vertraagd naar 1998. Tevens is rekening gehouden met de vertraging naar 1998 van de ontwikkeling van EOv-fase-2 (f 12 miljoen). Het totaal van de mutatie bedraagt – f 29,0 miljoen.

Nucleair, biologisch en chemisch materieel

De daling in 1997 met f 13,4 miljoen wordt met name veroorzaakt door verschuiving van de verwervingsvoorbereidingsfase naar 1998 van het project vervanging tactische- en residuele dosimeters.

Luchtverdediging

In 1996 is de verplichting voor de gevechtswaarde-instandhouding van 60 stuks PRTL 35mm aangegaan. Ten behoeve van dit project is de behoefte aan opleidingsleermiddelen overgekomen uit 1999 (f 6,8 miljoen). Als gevolg van vertraging in het besluitvormings- en behoeftestellingsproces is het project Stingerbol vertraagd naar 1998 (f 17 miljoen). Eveneens is rekening gehouden met een neerwaartse aanpassing van de omvang van technische wijzigingen voor de Stinger RMP (f 4 miljoen). De totale mutatie bedraagt – f 21,2 miljoen.

Manoeuvre

De verlaging van de verplichtingen voor manoeuvre is opgetreden voornamelijk doordat het project warmtebeeld-handkijker is verschoven naar 1998 (f 84,9 miljoen). Daarnaast is sprake van een verhoging doordat het project pantserwielvoertuigen voor vredesoperaties uitgebreid is met de behoefte van de Koninklijke marine (f 28,4 miljoen). Door vertraging in de voorbereiding zijn de ontwikkeling van het project Tactis (f 5 miljoen)

en diverse simulatiemiddelen (f 9 miljoen) verschoven naar 1998. Het totaal van de mutatie bedraagt – f 97,6 miljoen.

Vuursteun

De verwerving van meet- en testapparatuur (f 3,5 miljoen), het verificatiemodel/prototype van de waarnemingsopbouw (f 4 miljoen) en de aanpassing van de waarnemerstrainer (f 3 miljoen) is door vertraging in de voorbereiding doorgeschoven naar 1998. Het totaal van de mutatie bedraagt – f 9,6 miljoen.

Gevechtssteun

Het project vervanging schlauchboot (f 6 miljoen) is door vertraging in de verwervingsvoor-bereidingsfase verschoven naar 1998. Tevens is de ontwikkeling van het mijndoorbraak-systeem verschoven naar 1998 (f 5 miljoen). Tot slot is de studie naar humanitaire mijnoprui-ming overgeheveld naar het artikel «Overige uitgaven Internationale Samenwerking» (HGIS, artikel 08.04, f 3 miljoen). De totale mutatie bedraagt – f 23,8 miljoen.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	1 135 800	674 452
mutatie 1e suppletore begroting 1997	– 266 800	– 19 662
mutatie	– 392 900	26 730
Stand 2e suppletore begroting 1997	476 100	681 520

05. Beleidsterrein Koninklijke luchtmacht

05.01 Burgerpersoneel

De verhoging van dit artikel met f 6,280 miljoen is het gevolg van de verwerking van een aantal mutaties. Het betreft hier de verwerking van de restontvlechting Dico (MGFB, DVVO en BIMS) van – f 0,550 miljoen en de uitdeling van de loonbijstelling 1997 ad + f 2,297 miljoen. Daarnaast dient het artikelniveau te worden aangepast met + f 4,533 miljoen als gevolg van bijstellingen in de uitgaven voor salarissen en een gewijzigde personeelssterkte. De gewijzigde personeelssterkte is te verklaren uit het feit dat de afbouw van het aantal burgerfuncties minder snel gaat dan op basis van de opgedane ervaring met de personeelsreductie mocht worden verwacht. Tot dit jaar is het bestand van burgerpersoneel bij de Koninklijke luchtmacht namelijk zonder problemen afgebouwd. Met betrekking tot de personeelssterkte vindt dit jaar een overschrijding plaats van gemiddeld ongeveer 84 vte'n. Dit resulteert derhalve nu in een overschrijding van het budget. Verwacht wordt dat het personeelsbestand voor 1999 op de geplande aantallen zal uitkomen.

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	127 647	127 647
mutatie 1e suppletore begroting 1997	613	613
mutatie	6 280	6 280
Stand 2e suppletore begroting 1997	134 540	134 540

05.02 Militair personeel

Als gevolg van de verwerking van wijzigingen op de uitgaven wordt dit artikel met f 8,645 miljoen verhoogd. Hierbij is rekening gehouden met de verwerking van de mutaties ingevolge maatregelen spoor I (derde tranche) ad + f 1,744 miljoen, de doorwerking van wachtgeld (+ f 1,798 miljoen), de restontvlechting Dico (MGFB, DVVO en BIMS) die – f 0,850 miljoen bedraagt, de uitdeling van de loonbijstelling 1997 van + f 14,471 miljoen en een correctie op de budgetoverheveling van de Koninklijke luchtmacht, met betrekking tot attachés op posten, naar de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) van + f 1,386 miljoen. Naast deze mutaties wordt het uitgavenniveau aangepast als gevolg van een neerwaartse bijstelling van de raming van het militaire personeelsbestand (– f 6,308 miljoen). Dit is de resultante van afwijkingen in de raming van een groot aantal variabelen zoals in- en uitstroom, werving en vacatures.

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	862 047	862 047
mutatie 1e suppletore begroting 1997	– 55 147	– 55 147
mutatie	8 645	8 645
Stand 2e suppletore begroting 1997	815 545	815 545

05.03 Overige personele exploitatie

Per saldo worden de uitgaven op dit artikel met f 27,1 miljoen verhoogd. Hierbij is rekening gehouden met de verwerking van de mutaties ingevolge de uitdeling van de prijsbijstelling 1997 (+ f 3,777 miljoen), de restontvlechting Dico (MGFB, DVVO en BIMS) ad – f 0,2 miljoen en de verdeling van A&O-fondsen (+ f 1,010 miljoen). De wijzigingen van de ramingen wordt als volgt gespecificeerd:

Voor de F-16 vliegopleidingen te Tucson is een nieuw contract afgesloten. Vanwege de hogere kosten per opleidingsplaats en een hogere behoefte aan cursusplaatsen (door een hogere uitstroom van F-16 vliegers), zijn de kosten voor dit contract hoger uitgevallen dan waarmee in eerdere ramingen rekening was gehouden. Voor 1997 betekent dit een verhoging met f 11,8 miljoen.

Daarnaast zijn alle overige ramingen op dit artikel opgelijnd, hetgeen leidt tot een aantal wijzigingen. De belangrijkste mutaties zijn:

- Het in de begroting opnemen van noodzakelijke operationele trainingen voor de nieuw opgeleide Apache-vliegers + f 2,100 miljoen
- Het hoger uitvallen van inkwartieringskosten (toename van het aantal inwonenden ten opzichte van de eerdere raming) voor personeel ten behoeve van diverse vertegenwoordigingen in het buitenland + f 1,100 miljoen
- Verwerking van de ambassade verantwoordingen uit eerdere jaren + f 1,900 miljoen
- Door aanpassing van de behoefte en levering van PSU-kleding en vliegekleding vallen de uitgaven hoger uit + f 1,800 miljoen

De verhoging van het verplichtingenbudget met f 26,775 miljoen wordt met name veroorzaakt door de mutaties die vermeld zijn bij de uitgaven.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	179 908	179 103
mutatie 1e suppletore begroting 1997	3 742	4 222
mutatie	26 775	27 100
Stand 2e suppletore begroting 1997	210 425	210 425

Ramingskengetallen

Kleding en uitrusting

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Aantal vliegers		459	510	522
Toegelicht bedrag	x f 1000	4 202	5 864	4 274
Bedrag per vlieger	x f 1	9 155	11 498	8 188
Personele sterkte militairen	aantal vte'n	11 706	11 112	11 035
Toegelicht bedrag	x f 1 000	16 115	17 732	19 502
Bedrag per vte	x f 1	1 377	1 596	1 767

Voeding

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	14 100	13 572	13 591
Toegelicht bedrag	x f 1000	14 400	15 714	15 360
Bedrag per vte	x f 1	1 021	1 158	1 130

Verplaatsingskosten

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	14 100	13 572	13 591
Toegelicht bedrag	x f 1000	29 008	29 423	28 623
Bedrag per vte	x f 1	2 057	2 168	2 106

Sociale zorg

Omschrijving	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Langdurig zieken	40	24	20
Post-actief personeel	0	0	0
PAS-regeling	2	2	2
Ouderschapsverlof	8	8	10
Toegelicht bedrag (x f 1000)	2 339	2 430	2 094

Voorziening woonruimte

Omschrijving	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Aantal woningen (huur)	178	110	99
Aantal woningen (groot onderhoud)	13	12	12
Toegelicht bedrag (x f 1 000)	3 264	3 123	3 464

Persoonsgebonden toelagen en uitkeringen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	14 100	13 572	13 591
Toegelicht bedrag	x f 1000	8 839	9 098	7 249
Bedrag per vte	x f 1	627	670	533

Onderwijs en opleidingen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Aantal vliegers		459	510	522
Toegelicht bedrag	x f 1000	49 402	41 548	58 084
Bedrag per vlieger	x f 1	107 630	81 467	111 272
Personele sterkte	aantal vte'n	13 641	13 062	13 069
Toegelicht bedrag	x f 1 000	14 878	14 479	13 508
Bedrag per vte	x f 1	1 091	1 108	1 034

Versnelde betalingen in 1996 die betrekking hebben op vliegopleidingen geven een daling te zien ten opzichte van de ontwerpbegroting 1997. De nu opgenomen verhoging wordt veroorzaakt door de reeds bij de uitgaven genoemde redenen.

Artikel 05.04 Materiële exploitatie

De uitgaven worden verhoogd met f 36,612 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met de mutaties als gevolg van:

- uitdeling prijsbijstelling 1997 f 13,014 miljoen
- compensatie KMA (KLu-aandeel exploitatiekosten) - f 10,879 miljoen
- maatregelen spoor I (derde tranche) - f 3,800 miljoen
- finale doorwerking eindejaarsmarge 1996 f 2,125 miljoen
- restontvlechting naar Dico (MGFB, DVVO en BIMS) - f 0,800 miljoen
- verrekening diensten van en naar andere beleidsterreinen - f 3,901 miljoen
- bijstelling verrekenbare ontvangsten f 9,900 miljoen

De aanpassingen van de ramingen is in het bijzonder het gevolg van het noodzakelijk uit te voeren onderhoud aan vliegtuigen en infrastructuur. De belangrijkste wijzigingen zijn als volgt gespecificeerd:

- FMS CLSSA (F-16 onderdelen): er zijn meer reservedelen afgenomen dan was verwacht (+ f 7,6 miljoen).
- Als gevolg van een hoger verbruik van onderdelen bij het onderhoud van de helikopters, zijn de eerdere ramingen hiervoor met f 5,0 miljoen verhoogd.
- Het betalingsritme van de LOA betreffende het onderhoud aan de KDC-10 vliegtuigen is in overeenstemming gebracht met de bijgestelde verwachting ten aanzien van de aflevering van spareparts. Dit gewijzigd kasritme leidt tot een neerwaartse bijstelling in 1997 van f 10,3 miljoen. Het totale financiële volume van deze LOA blijft ongewijzigd.
- De behoefte aan diverse Koninklijke luchtmacht publicaties, drukwerken en technische orders is hoger uitgevallen dan geraamd (+ f 3,9 miljoen).
- Als gevolg van hogere brandstofprijzen en meer vliegreizen is een hoger bedrag (+ f 12,1 miljoen) voor vliegtuigbrandstoffen benodigd dan was opgenomen.
- Op grond van een meerbehoefte zijn de afgesloten contracten 1997 voor beheer en onderhoud hoger uitgevallen, waardoor de uitgaven voor apparaatskosten DGW&T hoger zijn dan was geraamd. Daarnaast is de noodzakelijke behoefte voor het onderhoud aan infrastructuur groter dan was voorzien. Totaal geeft dit een mutatie van + f 11,6 miljoen.

De verlaging van het verplichtingenniveau met f 62,739 miljoen wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de bijgestelde verwachting ten aanzien van de (latere) aflevering van reservedelen voor de KDC-10 vliegtuigen. Als gevolg van deze bijgestelde verwachting wordt het betreffende contract later afgesloten, hetgeen een verlaging van het verplichtingenniveau in 1997 van f 50 miljoen veroorzaakt. De rest van de verlaging van het verplichtingenniveau wordt veroorzaakt door verschillende kleinere mutaties.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	621 481	624 264
mutatie 1e suppletore begroting 1997	23 357	7 334
mutatie	- 62 739	36 612
Stand 2e suppletore begroting 1997	582 099	668 210

Ramingskengetallen

Aanschaf inventarisgoederen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletor 1997	2e suppletor 1997
Personele sterkte	in vte'n	14 100	13 572	13 591
Toegelicht bedrag	x f 1000	19 891	27 500	28 450
Bedrag per vte	x f 1	1 411	2 026	2 093

Onderhoud inventarisgoederen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	14 100	13 572	13 591
Toegelicht bedrag	x f 1000	579	1 015	725
Bedrag per vte	x f 1	41	75	53

Onderhoud van gebouwen, werken en terreinen

Omschrijving	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Nieuwbouw en dergelijke	137 530 (62,2%)	143 000 (64,4%)	191 400 (68,5%)
Onderhoud en herstel gebouwen	83 429 (37,8%)	78 880 (35,6%)	88 100 (31,5%)
Totaal	220 959 (100 %)	221 880 (100 %)	279 500 (100 %)

Huisvestingskosten

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	14 100	13 572	13 591
Toegelicht bedrag	x f 1000	19 513	25 517	24 750
Bedrag per vte	x f 1	1 384	1 880	1 821

Bureaunkosten

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	14 100	13 572	13 591
Toegelicht bedrag	x f 1000	11 540	15 435	17 230
Bedrag per vte	x f 1	818	1 137	1 267

05.05 Bouw, alsmede aankoop van gronden en opstallen

De uitgaven op dit artikel stijgen in totaal met f 48,4 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met de budgetmutaties inzake verrekening grondruil Eindhoven/PIROC ad f 35,3 miljoen en de uitgekeerde prijsbijstelling 1997 ad f 3,851 miljoen. Daarnaast heeft een actualisering plaatsgevonden van de in het Bouwprogramma Nieuwbouw Koninklijke Luchtmacht opgenomen infrastructuurbehoefte. Met name zijn hier de uitgaven voor het dieper en omlaggen van pijpleidingen en DGW&T zonering bijgesteld.

De verhoging van de verplichtingen met f 3,889 miljoen wordt veroorzaakt door bovengenoemde actualisering van het bouwprogramma.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	199 211	137 530
mutatie 1e suppletore begroting 1997	106 400	5 470
mutatie	3 889	48 400
Stand 2e suppletore begroting 1997	309 500	191 400

Ramingskengetallen

Onderhoud van gebouwen, werken en terreinen

Omschrijving	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Waarde vastgoed	10 055 933	9 820 721	9 820 721
Nieuwbouw en dergelijke	137 530 (1,4%)	143 000 (1,5%)	191 400 (1,9%)
Onderhoud en herstel gebouwen	83 429 (0,8%)	78 880 (0,8%)	88 100 (0,9%)

05.06 Overig groot materieel

De uitgaven op dit artikel worden verhoogd met f 0,061 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met de verwerking van de uitdeling van de prijsbijstelling 1997 (+ f 7,556 miljoen), compensatie medisch revalidatiecentrum van – f 0,517 miljoen en de gevolgen van de restontvlechting Dico (MGFB, DVVO en BIMS) ad – f 1,7 miljoen.

Deze wijzigingen op de ramingen zijn in algemene zin het gevolg van bijstellingen die plaatsvinden in projectuitgaven door herfasering, actualisering van behoeften, projectversnellingen en -vertragingen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

Op basis van de afgesloten contracten met betrekking tot het project Digital Electric Engine Control (DEEC) worden nu alle 30 kits modificatie pakketten in oktober 1997 afgeleverd waardoor het betalingschema wordt aangepast. Dit leidt tot herfasering van de reeds gereserveerde fondsen van 1998 naar 1997 (+f 20,0 miljoen).

Onzekere realisatie van de Engineering Change Proposals (ECP's), een te krappe verwervingscapaciteit en bijstelling binnen de contracten van het project NAFIN fase 1 t/m 3 leidt tot bijstelling van het kasritme van het project NAFIN, waardoor een bedrag van f 8,6 miljoen dit jaar niet meer tot betaling komt.

Van de mogelijkheid van een versnelde aanschaf voor de vervanging porto- en mobilifoons wordt gebruik gemaakt om op grond van operationele redenen eerder in deze behoefte te kunnen voorzien. Bovendien wordt door deze versnelling een doelmatigheidsvoordeel van f 2 miljoen op het project bereikt. De versnelling geeft voor 1997 een verhoging van de uitgaven van f 5,8 miljoen.

Vertraging binnen het project Product Improvement Program Patriot leidt tot een verschuiving van fondsen naar 1998 (– f 5,3 miljoen).

Besluitvorming ten aanzien van het project PC-privé leidt tot het niet doorgaan van dit project, hetgeen tot een verlaging leidt van f 15,0 miljoen.

De verlaging van het verplichtingenniveau met f 349,590 miljoen is voor een deel het gevolg van de bij de uitgaven genoemde onderwerpen, bijstellingen die plaatsvinden in projectuitgaven als gevolg van herfasering, aangepaste betalingschema's, actualisatie van behoeften, projectversnellingen en -vertragingen. De belangrijkste wijzigingen die het verplichtingenniveau beïnvloeden zijn:

Naar aanleiding van vertraging in de goedkeuring van het DMP B/C document van het project SHORAD, zal het afsluiten van contracten voor

dit project niet meer in 1997 plaatsvinden. Dit veroorzaakt een verlaging van het verplichtingenniveau met f 220,0 miljoen.

Door de integratie van het Productie Beheersings-Systeem DELM in het Bedrijfs Besturings Systeem Logistiek Centrum Koninklijke luchtmacht (BBSLCKLu) is dit project later gestart. Daardoor worden de contracten voor dit project niet meer in 1997 afgesloten (– f 5,0 miljoen).

Met betrekking tot het project NAFIN wordt gesteld dat vertraging in de ECP's en nieuwe voorstellen die betrekking hebben op de dienstenlaag waaronder de spraakfunctionaliteit hebben geleid tot herfasering van fondsen, – f 18,5 miljoen. De betreffende wijzigingen zullen binnenkort worden gerapporteerd.

Gewijzigde prioriteitsstelling, waardoor de behoefte later wordt ingevuld, leidt tot het later afsluiten van contracten ten behoeve van de voorwaarschuwing Stinger (– f 16,6 miljoen).

Vertraging in de besluitvorming voor de aanschaf van telecommunicatie projecten (terminals, satellietdeel en randapparatuur) leidt tot een verschuiving van fondsen naar 1998 (– f 18,0 miljoen).

Een gebrek aan personele capaciteit is de oorzaak van het later opstarten van het project Advanced Conventional Remote Interface Unit (ACRIU). De verplichting van f 14,0 miljoen met een kasritme vanaf 1998 zal pas in 1998 worden aangegaan.

Als gevolg van gewijzigde prioriteitsstelling is nog geen aanvang gemaakt met de verwervingsprocedure voor bepaalde aanschaffingen in verband met de Koninklijke luchtmacht-inzet bij Reaction Force eenheden. Daar het gereserveerde bedrag hiervoor f 14,0 miljoen is, leidt deze wijziging tot een verlaging van het verplichtingenniveau van datzelfde bedrag.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	701 089	297 126
mutatie 1e suppletore begroting 1997	– 45 999	69 597
mutatie	– 349 590	– 61
Stand 2e suppletore begroting 1997	305 500	366 662

05.08 Gevechtsvliegtuigen F-16

De verhoging van de uitgaven met per saldo f 55,622 miljoen is als volgt te specificeren.

Door versnelde betalingen aan de MLU F-16 contractanten (leveranciers) moeten extra betalingen worden verricht voor een bedrag van f 109,5 miljoen. Daarnaast is er een vertraging opgetreden van het project LAS/FLIR waardoor een bedrag van f 41,2 miljoen dit jaar niet tot betaling komt.

Het resterende bedrag van f 12,678 miljoen heeft betrekking op de voor dit jaar lagere BTWbetalingen voor MLU modificatie-pakketten.

De wijziging in het verplichtingenniveau betreft enkele kleine bijstellingen.

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	23 845	427 323
mutatie 1e suppletore begroting 1997	218 800	- 79 700
mutatie	3 355	55 622
Stand 2e suppletore begroting 1997	246 000	403 245

06. Beleidsterrein Koninklijke marechaussee

06.01 Burgerpersoneel

De verhoging van de uitgaven en verplichtingen op dit artikel (f 0,737 miljoen) is een gevolg van onderstaande oorzaken:

- de uitdeling van de loonbijstelling 1997	+ f 0,116 miljoen
- diverse kleinere ramingsbijstellingen	+ f 0,621 miljoen
Totaal mutaties	+ f 0,737 miljoen

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	9 403	9 403
mutatie 1e suppletore begroting 1997	420	420
mutatie	737	737
Stand 2e suppletore begroting 1997	10 560	10 560

Ramingskengetallen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
- begrotingssterkte	aantal vte'n	152	158	159
- gemiddeld salaris	x f 1	61 862	62 171	66 415

De toename van het gemiddeld salaris in de tweede suppletore begroting is met name een gevolg van de hierin begrepen uitgaven voor uitzendkrachten.

06.02 Militair personeel

De verlaging van de uitgaven en verplichtingen op dit artikel met f 4,9 miljoen is een gevolg van onderstaande mutaties:

- de uitdeling van de loonbijstelling 1997	+ f 4,659 miljoen
- de gemiddelde sterkte is 164 vte'n lager uitgevallen dan waarmee in de raming rekening was gehouden. Dit wordt veroorzaakt door een tegenvallend aantal contractverlengingen (BOT) en door een lagere gerealiseerde instroom van BBT'ers	<u>- f 9,559 miljoen</u>
Totaal mutaties	- f 4,900 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	291 827	291 827
mutatie 1e suppletore begroting 1997	817	817
mutatie	- 4 900	- 4 900
Stand 2e suppletore begroting 1997	287 744	287 744

Ramingskengetallen

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Begrotingssterkte				
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	3 391	3 391	3 222
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	1 078	1 122	1 127
Totaal	aantal vte'n	4 469	4 513	4 349
Gemiddeld salaris	x f 1	65 300	64 845	66 163

06.03 Overige personele exploitatie

De uitgaven en verplichtingen op dit artikel worden met f 2,471 miljoen verhoogd in verband met de volgende mutaties:

- vervanging van het gevechtstenue ten behoeve van al het personeel dat bij de Koninklijke marechaussee is tewerkgesteld	+ f 5,300 miljoen
- extra inspanning op het gebied van onderwijs & opleidingen, met name automatiseringscursussen.	+ f 0,600 miljoen
- reis- en verblijfkosten, voornamelijk als gevolg van het in werking treden van het nieuwe reiskostenbesluit	- f 1,400 miljoen
- verplaatsingskosten, waarbij een trendmatige neerwaartse beweging is waar te nemen in de laatste drie jaren	- f 1,700 miljoen
- diverse overige kleinere mutaties per saldo	<u>- f 0,329 miljoen</u>
Totaal mutaties	+ f 2,471 miljoen

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	27 617	27 617
mutatie 1e suppletore begroting 1997	2 857	2 857
mutatie	2 471	2 471
Stand 2e suppletore begroting 1997	32 945	32 945

06.04 Materiële exploitatie

De verhoging van de uitgaven en verplichtingen op dit artikel met f 9,297 miljoen is in belangrijke mate het gevolg van het feit dat in onvoldoende mate rekening is gehouden met een stijging van de exploitatiekosten van materieel dat moest worden aangeschaft in verband met de uitbreiding van taken. De overschrijdingen betreffen:

– extra uitgaven voor brandstofverbruik als gevolg van het feit dat er in 1997 vijf kwartalen worden verrekend in verband met de overgang naar een ander verrekensysteem en de meer dan normale stijging van de benzineprijzen in de loop van dit jaar	+ f 0,900 miljoen
– extra uitgaven op het gebied van huisvesting door inhuur van onder andere kantoorruimtes op Schiphol	+ f 1,012 miljoen
– vervanging van sterk verouderd kazerneringsmaterieel	+ f 0,600 miljoen
– onderhoud roerende en onroerende zaken (met name voor elektrisch/elektronisch materieel, automatiseringsmiddelen en onderhoud aan gebouwen)	+ f 3,796 miljoen
– meeruitgaven voor bureauzaken zoals telefoonkosten, drukwerk, boeken en tijdschriften	+ f 1,489 miljoen
– meeruitgaven binnen artikelonderdeel «overige uitgaven», zoals inhuur extern personeel, uitgaven verbonden aan de constatering van strafbare feiten en de inhuur van motorvoertuigen.	+ f 0,553 miljoen
– uitdeling van de prijsbijstelling 1997	+ f 0,947 miljoen
Totaal	+ f 9,297 miljoen

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	38 607	37 267
mutatie 1e suppletore begroting 1997	1 500	1 500
mutatie	9 297	9 297
Stand 2e suppletore begroting 1997	49 404	48 064

Ramingskengetallen

Inventarisgoederen en klein materieel

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	4 621	4 671	4 508
Toegelicht bedrag	x f 1000	2 125	2 600	3 665
Bedrag per vte	x f 1	460	557	813

Huisvestingskosten

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	4 621	4 671	4 508
Toegelicht bedrag	x f 1000	14 467	14 546	16 245
Bedrag per vte	x f 1	3 131	3 114	3 604

Bureaustkosten

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte	in vte'n	4 621	4 671	4 508
Toegelicht bedrag	x f 1000	2 975	3 500	5 525
Bedrag per vte	x f 1	644	749	1 226

06.05 Bouw, alsmede aankoop van gronden en opstallen

De verhoging van de uitgaven en verplichtingen op dit artikel (f 3,935 miljoen) is het gevolg van:

– meerwerk bij de nieuwbouw «Clingendael» ten behoeve van de Haagse staven en diensten	f 3,300 miljoen
– uitdeling van de prijsbijstelling 1997 en diverse andere kleine mutaties	f 0,635 miljoen
totaal	f 3,935 miljoen

Bij de nieuwbouw Clingendael te Den Haag is sprake van een overschrijding van het beschikbare budget van f 45,1 miljoen met f 11,6 miljoen. De oorzaken daarvan zijn tegenvallers bij de te nemen milieu-maatregelen, technische aanpassingen van de bouweisen, kosten die samenhangen met de uitloop van de bouwtijd, aanpassingen in de binnenhuisarchitectuur en aanvullende (extern opgelegde) beveiligings-eisen.

Van de overschrijding wordt een deel ad f 3,3 miljoen verwerkt in de tweede suppletore begroting 1997 en gevonden in de ruimte die is ontstaan in de personele exploitatie als gevolg van een lagere begrotingssterkte en voor f 0,3 miljoen door herschikkingen in het bouwbudget voor 1997.

Voor 1998 wordt een bedrag van f 8,3 miljoen afgedekt binnen de KMar-begroting door het schrappen van de nieuwbouw brigade Katwijk en door een neerwaartse bijstelling van de vervangingsinvesteringen voor het voertuigenpark.

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	18 348	38 941
mutatie 1e suppletore begroting 1997	7 573	7 573
mutatie	3 935	3 935
Stand 2e suppletore begroting 1997	29 856	50 449

06.06 Groot Materieel

De verlaging van de uitgaven en de verplichtingen met f 0,761 miljoen betreft:

– het nog dit jaar realiseren van de centrale meldkamer in de nieuwbouw «Clingendael» in Den Haag	+ f 2,399 miljoen
– diverse kleinere mutaties	– f 3,160 miljoen
Totaal	– f 0,761 miljoen

**Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting
(x f 1000)**

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	25 678	23 678
mutatie 1e suppletore begroting 1997	7 800	7 800
mutatie	– 761	– 761
Stand 2e suppletore begroting 1997	32 717	30 717

08. Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten

08.01 Luchtmobiele brigade

De daling van de uitgaven op dit artikel van per saldo f 57,799 miljoen wordt veroorzaakt door mutaties op de volgende artikelonderdelen:

Bewapende helikopter

– Prijsbijstelling 1997	+ f 3,830 miljoen
– Ramingsbijstelling	– f 14,097 miljoen
– In 1997 opgetreden vertraging in de aanvullende investeringen	– f 34,590 miljoen

Transporthelikopter

– Prijsbijstelling 1997	+ f 9,068 miljoen
– In 1997 opgetreden vertraging in de aanvullende investeringen	– f 12,447 miljoen

Luchtmobiel speciaal voertuig

– In 1997 opgetreden vertraging in de uitlevering	– f 3,049 miljoen
---	-------------------

Overige, specifieke materieelprojecten

- In 1997 opgetreden vertraging in diverse aanschaffingen van munitie omdat de beproevingen nog niet zijn afgesloten - f 2,466 miljoen

Infrastructuur

- Prijsbijstelling 1997 + f 0,500 miljoen
  - In 1997 opgetreden vertragingen met betrekking tot de infrastructuur luchtcomponent - f 4,548 miljoen
- Totaal - f 57,799 miljoen

Het niveau van de in 1997 aan te gane verplichtingen neemt af met f 32,832 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een bijstelling van de volgende artikelonderdelen:

Bewapende helikopter

- Prijsbijstelling 1997 + f 61,212 miljoen
- In 1997 opgetreden vertraging in de aanvullende investeringen - f 72,894 miljoen

Transporthelikopter

- Prijsbijstelling 1997 + f 20,946 miljoen
- In 1997 opgetreden vertraging in de aanvullende investeringen - f 39,076 miljoen

Overige, specifieke materieelprojecten

- In 1997 opgetreden vertraging in diverse aanschaffingen - f 0,662 miljoen

Infrastructuur KLu

- Prijsbijstelling 1997 + f 0,610 miljoen
  - In 1997 opgetreden vertragingen met betrekking tot de infrastructuur luchtcomponent - f 2,968 miljoen
- Totaal - f 32,832 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	82 505	470 717
mutatie 1e suppletore begroting 1997	101 062	34 947
mutatie	- 32 832	- 57 799
Stand 2e suppletore begroting 1997	150 735	447 865

08.02 Vredesoperaties

In deze tweede suppletore begroting zijn de additionele uitgaven als gevolg van de deelname aan vredesoperaties in 1997 weergegeven in zoverre daar op dit moment politieke besluitvorming over heeft plaatsgevonden. Ten opzichte van de eerste suppletore begroting hebben zich meerdere kleinere wijzigingen bij de verschillende operaties voorgedaan. De belangrijkste wijzigingen betreffen een verhoging van de raming voor het F-16 detachement in Villafranca met f 3,1 miljoen alsmede een verhoging van de raming voor het gemechaniseerd bataljon in de SFOR-operatie met f 5,0 miljoen. Tevens is de raming voor de bijdrage van

de Koninklijke marechaussee aan de operaties UNAVEM en SFOR per saldo met f 1,1 miljoen neerwaarts bijgesteld en vallen de uitgaven voor de IFOR mortiercompagnie mee voor een bedrag van f 1,4 miljoen. Daarnaast is een bedrag van f 3,3 miljoen in de raming van SFOR opgenomen als gevolg van de uitzending van een deel van de strategische reserve voor SFOR ten tijde van de gemeenteraadsverkiezingen te Bosnië. Bovenstaande bijstellingen kunnen worden gefinancierd uit de bestaande structurele voorziening voor vredesoperaties. Tenslotte heeft, als gevolg van een verlaging van de verwachte verrekeningen met Ontwikkelingssamenwerking voor de door Defensie uitgevoerde humanitaire vluchten met f 2,6 miljoen, een evenredige verlaging van de uitgaven plaatsgevonden.

Bovenstaande heeft geleid tot een totaal bedrag voor de tweede suppletore begroting 1997 van f 231,4 miljoen. Dit bedrag is als volgt over de diverse operaties te verdelen:

VN contributies	f 40,0 miljoen
F-16's Villafranca	f 38,2 miljoen
UNMIH II (Haïti)	f 0,1 miljoen
IFOR Mortiercompagnie	f 2,2 miljoen
IFOR Mechbat	f 3,7 miljoen
IFOR LOGbat	f 5,0 miljoen
SFOR Sigonella	f 0,6 miljoen
SFOR Mechbat	f 103,3 miljoen
Diverse operaties	f 38,3 miljoen
Totaal	f 231,2 miljoen

De toelichting op de wijzigingen per operatie is als volgt:

F-16's Villafranca

De raming voor het F16-detachement te Villafranca is per saldo met f 3,1 miljoen verhoogd.

De volgende wijzigingen liggen hieraan ten grondslag:

- Hogere vliegurenproductie:	
- Brandstof:	+ f 1,6 miljoen
- Onderhoud:	+ f 2,0 miljoen
- Besparing op huisvestingskosten:	- f 0,8 miljoen
- Saldo van diverse kleine wijzigingen:	+ f 0,3 miljoen

UNMIH II (Haïti)

De raming voor de (medio 1996 beëindigde) deelname aan de operatie UNMIH in Haïti is met f 0,3 miljoen verlaagd als gevolg van meevallende uitgaven voor onderhoud van het tijdens de operatie ingezet materieel.

IFOR Mortiercompagnie

De raming voor de (eind 1996 beëindigde) deelname van de mortiercompagnie aan de IFOR-operatie is met f 1,4 miljoen verlaagd. Deze bijstelling is het gevolg van meevallende uitgaven voor onderhoud aan de bij de operatie ingezette voertuigen (- f 0,6 miljoen) en een verschuiving van de uitgaven voor telecommunicatie naar de SFOR-operatie (- f 0,8 miljoen).

SFOR Sigonella

De raming voor de inzet van een maritieme patrouillevliegtuig vanuit Sigonella ten behoeve van de operatie SFOR is als gevolg van een lagere realisatie van het aantal ingeschatte vlieguren, neerwaarts bijgesteld met f 0,4 miljoen.

SFOR Mechbat

De raming voor de inzet van het gemechaniseerd infanteriebataljon inclusief staf en ondersteuning ten behoeve van de operatie SFOR is per saldo met f 7,8 miljoen verhoogd als gevolg van de volgende wijzigingen:

- Hogere transportkosten geraamd (voor rotatie- en recuperatievluchten)	+ f 1,5 miljoen
- Hoger verbruik van reservedelen/intensiever onderhoud	+ f 4,3 miljoen
- Meeruitgaven voor telecommunicatie (m.n. satcom)	+ f 1,5 miljoen
- Verschuiving telecommunicatiekosten van IFOR	+ f 0,8 miljoen
- Meevallende uitgaven voor accommodatie en kleding	- f 3,0 miljoen
- Voorbereiding en inzet van (deel van) strategische reserve (Opleidings- en vaccinatiekosten en inzet ten behoeve van gemeenteraadsverkiezingen)	+ f 3,3 miljoen
- Diverse kleinere wijzigingen	- f 0,6 miljoen

Diverse operaties

In het artikelonderdeel «diverse operaties» is, naast de additionele uitgaven ten behoeve van diverse kleine bijdragen aan verschillende operaties, tevens de resterende structurele voorziening ten behoeve van eventuele verdere deelname aan vredesoperaties opgenomen. Ten behoeve van de financiering van de per saldo hogere additionele uitgaven (zie bovenstaande toelichtingen) is de resterende structurele voorziening verlaagd tot f 19,1 miljoen.

Inclusief de additionele uitgaven voor de kleinere operaties ad. f 19,0 miljoen, bedraagt het niveau 2e suppletore begroting voor dit artikelonderdeel hiermee f 38,1 miljoen in totaal.

De raming van de additionele uitgaven ten behoeve van de verschillende kleine bijdragen aan diverse operaties is met f 2,1 miljoen verlaagd tot f 19,0 miljoen als gevolg van de volgende wijzigingen:

- Lagere realisatie van humanitaire vluchten ten behoeve van OS	- f 1,4 miljoen
- Meevallende uitgaven voor inzet ten behoeve van Windmill express (betreft inzet van chauffeurs voor afbouw inzet VS)	- f 0,5 miljoen
- Saldo van diverse kleine wijzigingen	- f 0,2 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	288 024	288 024
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 54 000	- 54 000
mutatie	- 2 600	- 2 600
Stand 2e suppletore begroting 1997	231 424	231 424

In de bij deze artikelsgewijze toelichting behorende bijlage wordt nader ingegaan op de wijze en de mate van inzet bij verschillende Vredesoperaties.

08.04 Overige uitgaven Internationale Samenwerking

De verhoging van de verplichtingen en de uitgaven op dit artikel van per saldo f 11,1 miljoen wordt veroorzaakt door de volgende mutaties:

De uitgaven in het kader van het humanitair ontmijnen (project HOM-2000) worden in de verhouding 50/50 gedragen door Ontwikkelingssamenwerking en het ministerie van Defensie. Het defensieaandeel wordt op dit artikel geraamd en verantwoord	+ f 2,000 miljoen
Door het ministerie van Justitie wordt vanaf 1997 f 1,000 miljoen per jaar bijgedragen aan de exploitatie-uitgaven voor de Kustwacht op de Nederlandse Antillen en Aruba. Dit bedrag is door middel van een budgetoverheveling aan het defensiebudget toegevoegd.	+ f 1,000 miljoen
De uitgaven die voorheen door de Nederlandse Antillen en Aruba zelf gedaan werden in het kader van de kustwachtuitgaven, worden vanaf juni 1997 centraal door Defensie geraamd en verantwoord. De mutatie, is gebaseerd op de door de Kustwachtcommissie goedgekeurde begroting. Het aandeel van de Nederlandse Antillen en Aruba worden overgemaakt aan Defensie en verantwoord op het ontvangstenartikel 08.03 Overige ontvangsten Internationale Samenwerking.	+ f 5,100 miljoen
De uitgaven voor de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba worden gedragen door Defensie, het Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken (KABNA) en de Nederlandse Antillen en Aruba. De Defensiebijdrage aan de exploitatie- en investeringsuitgaven valt in 1997 hoger uit (ten gunste van de KABNA-bijdrage). In 1998 zal deze overschrijding worden gecorrigeerd op de bijdrage van KABNA.	+ f 3,000 miljoen
Totaal	+ f 11,100 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	52 166	52 166
mutatie 1e suppletore begroting 1997	5 500	5 500
mutatie	11 100	11 100
Stand 2e suppletore begroting 1997	68 766	68 766

09. Beleidsterrein Defensie Interservice Commando

09.02 Personeel en materieel Dico

De verhoging van de uitgaven op dit artikel ten opzichte van de eerste suppletore begroting 1997 met per saldo f 22,505 miljoen, is opgebouwd

uit de volgende mutaties:

- de uitdeling voor 1997 van de prijsbijstelling, de loonbijstelling alsmede de doorwerking van het afgesloten arbeidsvoorwaardencontract 1997-1999	+ f 6,895 miljoen
- een bijstelling op de in te boeken doelmatigheidswinst naar aanleiding van dubbelstellingen bij het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB) en van teveel ontvlochten gelden bij de Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO)	- f 4,595 miljoen
- diverse restontvlechtingen uit de andere beleidsterreinen bij het MGFB, DVVO en BIMS (Bureau Internationale Militaire Sportwedstrijden)	+ f 16,500 miljoen
- door het niet realiseren van diverse investeringsprojecten op het gebied van automatisering ten behoeve van de Dienst Militaire Pensioenen (DMP) valt het daartoe geraamde bedrag vrij in 1997	- f 9,400 miljoen
- een meerbehoefte aan inhuur vervoer bij DVVO vanwege de toenemende dislocatie van de oefenterreinen als gevolg van het internationaal opereren van eenheden en het oefenen op meer geschikte locaties (Oost-Europa)	+ f 12,440 miljoen
- een budgetoverheveling van de Koninklijke marine ten behoeve van de Defensieorganisatie voor Werving en Selectie (DWS) vanwege het voor dat beleidsterrein bijgestelde wervingsplan	+ f 3,240 miljoen
- diverse overige (technische) correcties en kleinere bijstellingen	- f 2,575 miljoen
Totaal	+ f 22,505 miljoen

De verhoging van de verplichtingen (f 22,555 miljoen) wordt eveneens veroorzaakt door de bij de uitgaven vermelde mutaties.

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
tand ontwerpbegroting 1997	382 328	382 328
mutatie 1e suppletore begroting 1997	11 152	11 152
mutatie	22 555	22 505
Stand 2e suppletore begroting 1997	416 035	415 985

De verwerking van bovenstaande mutaties, die nagenoeg volledig overeenkomen met de verplichtingenmutaties, heeft geleid tot de volgende specificatie van de ramingsbedragen per dienst van het Dico:

Specificatie totaal artikel personeel en materieel per dienst

(bedragen x f 1000)	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Staf Dico	11 022	13 189	10 863
Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie	88 707	90 332	111 261
Defensie-organisatie voor Werving en Selectie	81 969	85 272	90 867
Instituut Defensie Leergangen (IDL)	19 930	19 930	19 930
Dienst Personeels- en Salarisadministratie (PSA)	12 557	14 425	14 425
Defensie Materieel Codificatiecentrum(DMC)	4 680	4 680	4 680
Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB)	111 984	106 825	113 346
Geestelijke Verzorging (GV)	27 016	27 016	27 250
Overige Interservice diensten:			
– Defensie Archieven-, Registratie- en Informatiecentrum (DARIC)	7 670	9 363	9 615
– Dienst Militaire Pensioenen (DMP)	16 793	21 883	12 483
– Bureau Internationale Militaire Sportwedstrijden (BIMS)		565	1 265
Totaal	382 328	393 480	415 985

*Toelichting per dienst:***Staf Dico**

Bij de Staf Dico is het ramingsbedrag met f 2,326 miljoen naar beneden bijgesteld als gevolg van herschikking van budgetten onder andere ten behoeve van automatisering.

Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO)

Het ramingsbedrag is naar boven bijgesteld met f 20,929 miljoen en heeft betrekking op de volgende belangrijkste mutaties. Naast een ophoging van het budget voor loon- en prijsbijstelling 1997 (f 2,4 miljoen) en een bijstelling naar beneden in verband met teveel ontvlochten gelden vanuit de Koninklijke marine (f 1,9 miljoen), heeft een toevoeging van budget plaatsgevonden in verband met een meerbehoefte aan inhuur vervoer vanuit de krijgsmachtdelen (f 12,440 miljoen) vanwege het reeds eerder genoemde internationaal opereren en de dislocatie van oefenterreinen. Tot slot is er naar aanleiding van diverse (rest)ontvlechtingen (f 8,5 miljoen) budget toegevoegd met name in verband met de overgang uit de beleidsterreinen van de Diensten Personenauto's (DPAU's). Het gaat in totaal om 11 burger vte'n en 37 militaire vte'n die zijn overgeheveld naar Dico. In het onderstaande overzicht zijn de betreffende mutaties verwerkt.

*Ramingskengetallen***Ambtelijk burgerpersoneel DVVO**

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte burgerpersoneel	aantal vte'n	317	223	234
Toegelicht bedrag	x f 1000	17 513	13 182	14 397
Gemiddeld salaris	x f 1	55 246	59 112	61 525

Militair personeel DVVO

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte militair personeel	aantal vte'n	469	420	457
Toegelicht bedrag	x f 1000	25 193	22 394	25 364
Gemiddeld salaris	x f 1	53 716	53 319	55 501

Defensie-organisatie voor Werving en Selectie (DWS)

Bij de Defensie-organisatie voor Werving en Selectie (DWS) heeft een bijstelling van het budget plaatsgevonden met f 5,595 miljoen. De bijstelling bestaat naast de loon- en prijsbijstelling 1997 (f 2,4 miljoen) hoofdzakelijk uit een toevoeging van budget in verband met de nieuw vastgestelde omvang van de wervingsprogramma's voor de Koninklijke marine (f 3,2 miljoen).

Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB)

Bij het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB) is het ramingsbedrag met f 6,521 miljoen naar boven bijgesteld. Naast toevoeging van de loon- en prijsbijstelling 1997 (f 1,9 miljoen) heeft een verlaging van het budget plaatsgevonden in verband met het resultaat van het onderzoek naar dubbeltellingen (f 2,7 miljoen). Daarnaast heeft een toevoeging (f 5 miljoen) aan het budget plaatsgevonden voor apparaats- en programma-uitgaven in verband met overheveling van de Geneeskundige Database Krijgsmacht (GDBK). Ook heeft een bijstelling van de voorlopige ontvlechting MGFB (met f 2 miljoen) plaatsgevonden, omdat voor een aantal medische functies een (te) lage middensom was gehanteerd. Onderstaand is het overzicht met de aangepaste ramingskengetallen opgenomen.

*Ramingskengetallen***Ambtelijk burgerpersoneel MGFB**

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte burgerpersoneel	aantal vte'n	539	419	422
Toegelicht bedrag	x f 1000	36 070	27 259	28 931
Gemiddeld salaris	x f 1	66 920	65 057	68 557

Militair personeel MGFB

Omschrijving	Eenheid	Ontwerpbegroting 1997	1e suppletoor 1997	2e suppletoor 1997
Personele sterkte militair personeel	aantal vte'n	502	433	434
Toegelicht bedrag	x f 1000	37 964	38 640	40 233
Gemiddeld salaris	x f 1	75 625	89 237	92 702

Dienst Militaire Pensioenen (DMP)

Bij de Dienst Militaire Pensioenen (DMP) is het ramingsbedrag per saldo met f 9,4 miljoen naar beneden bijgesteld. De bijstelling betreft in het bijzonder het niet doorgaan van diverse investeringsprojecten op het gebied van automatisering.

Bureau voor Internationale Militaire Sportwedstrijden (BIMS)

De toename bij het Bureau voor Internationale Militaire Sportwedstrijden (BIMS) met f 0,7 miljoen ten opzichte van de overheveling in de eerste suppletore begroting, is een gevolg van het ontvlechten van de bijbehorende programmagelden uit de begroting van de Koninklijke landmacht.

09.03 Investerings Dico

De verlaging van de uitgaven op dit artikel met per saldo f 5,440 miljoen heeft betrekking op de volgende mutaties:

– diverse restontvlechtingen die voornamelijk betrekking hebben op DVVO en MGFB investeringen.	+ f 4,200 miljoen
– fasering/vertraging in de uitvoering van diverse investeringsprojecten, waardoor ook de bijbehorende budgetten voor 1998 muteren. Het gaat onder andere om ver-/nieuwbouw ten behoeve van de DWS op de Marine Kazerne Amsterdam (MKAD) en de ontwikkeling van een Fantoomlichaam ten behoeve van het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB).	– f 9,822 miljoen
– diverse (technische) correcties en bijstellingen waaronder begrepen de mutatie in verband met lagere uitgaven voor Pensioenen en Wachtgelden	+ f 0,182 miljoen
Totaal	– f 5,440 miljoen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	verplichtingen 1997	uitgaven 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	23 867	18 867
mutatie 1e suppletore begroting 1997	14 773	4 773
mutatie	2 381	– 5 440
Stand 2e suppletore begroting 1997	41 021	18 200

De uitgavenmutaties werken eveneens door in de verplichtingen. Een uitzondering hierop vormt het project huisvesting voor de DWS op de Marine Kazerne Amsterdam (MKAD), waarvoor voor f 8,2 miljoen verplichtingen worden aangegaan in 1997 en enkele andere kleinere bijstellingen.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Wetsartikel 1 (Ontvangsten)

01. Beleidsterrein Algemeen

01.04 Ontvangsten van andere landen, voortvloeiende uit internationale verplichtingen in verband met Navo-infrastructuur

De verlaging van de ontvangsten op dit artikel met f 1,0 miljoen is het gevolg van:

–	het in overeenstemming met de lagere uitgaven voor NVIP in Nederland bijstellen van de daaraan gerelateerde ontvangsten	– f 13,600 miljoen
–	lagere verrekening van uitgaven met het Central European Operating Agency (CEOA)	– f 2,200 miljoen
–	een nadere actualisering van de ontvangsten doordat in dit jaar de inhouding door de Navo van de restwaarde van het Ter Apel-project niet zal plaatsvinden	+ f 3,600 miljoen
–	meerontvangsten als gevolg van de finale afwikkeling in dit jaar van een aantal in voorgaande jaren gerealiseerde NVIP-projecten	+ f 11,200 miljoen
Totaal		– f 1,000 miljoen

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	31 800
mutatie 1e suppletore begroting 1997	– 4 300
mutatie	– 1 000
Stand 2e suppletore begroting 1997	26 500

01.06 Overige ontvangsten

De verhoging van de ontvangsten met f 4,3 miljoen wordt veroorzaakt door niet geraamde ontvangsten uit voorgaande dienstjaren (te veel verstrekte subsidievoorschotten en vertraagde afrekeningen wegens geleverde diensten aan agentschappen) en de eindafrekening met de voormalige Defensie-drukkerij CDP in Emmen.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	700
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	4 300
Stand 2e suppletore begroting 1997	5 000

01.08 Ontvangsten personeel en materieel Kerndepartement

De verlaging van de ontvangsten op dit artikel met f 4,0 miljoen hangt

samen met de reeds in 1996 administratief naar de beleidsterreinen overgehevelde personeelsuitgaven. De hieraan gerelateerde ontvangsten volgen in deze suppletore begroting.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	2 935
mutatie 1e suppletore begroting 1997	3 455
mutatie	- 4 000
Stand 2e suppletore begroting 1997	2 390

02. Beleidsterrein Pensioenen, wachtgeld en uitkeringen

02.01 Ontvangsten uit het Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds

De verlaging van de ontvangsten met per saldo f 1,5 miljoen is het gevolg van een reeds in eerdere jaren ingezette geringe daling van de invaliditeitsuitkeringen. De daarmee samenhangende ontvangsten uit het Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds dienen neerwaarts te worden bijgesteld.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	26 075
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	- 1 500
Stand 2e suppletore begroting 1997	24 575

03. Beleidsterrein Koninklijke marine

03.01 Verhaalswet ongevallen ambtenaren en Algemene arbeidsongeschiktheidswet

De verhoging van de ontvangsten van dit artikel met f 1,2 miljoen is een gevolg van de boeking van de uitkeringen door de Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs (USZO) ten gunste van dit artikel. In de eerste suppletore begroting werd er van uit gegaan dat de uitkeringen in mindering op de uitgaven zouden worden gebracht.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	1 000
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	1 200
Stand 2e suppletore begroting 1997	2 200

03.02 Ontvangsten en inhoudingen wegens diverse verstrekkingen alsmede wegens genot van kleding, voeding, huisvesting, geneeskundige verzorging e.d.

De verlaging van de ontvangsten van dit artikel met per saldo f 0,280 miljoen is een gevolg van onderstaande mutaties:

– in de verrekening met de Koninklijke landmacht vanwege door het Korps Mariniers overgenomen munitie ten behoeve van de operatie in Bosnië is vertraging opgetreden	– f 6,700 miljoen
– verrekening van steunverlening bij de bestrijding van varkenspest (operatie Knor)	+ f 2,513 miljoen
– verwachte hogere ontvangsten uit inhouding op militaire salarissen uit hoofde van militair geneeskundige verzorging	+ f 3,450 miljoen
– overige mutaties, per saldo	+ f 0,457 miljoen
Totaal	– f 0,280 miljoen

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	40 100
mutatie 1e suppletore begroting 1997	– 9 000
mutatie	– 280
Stand 2e suppletore begroting 1997	30 820

03.03 Verrekeningen wegens verstrekkingen en voor verrichte werkzaamheden en verleende diensten

De verhoging van de ontvangsten van dit artikel met per saldo f 3,757 miljoen is met name een gevolg van onderstaande mutaties:

– De hogere ontvangsten vloeien voort uit een in 1997 afgesloten MOU voor verdere samenwerking met militair personeel van de Verenigde Arabische Emiraten. Dit betreft met name opleidingen	+ f 3,148 miljoen
– diverse kleinere bijstellingen, per saldo	+ f 0,609 miljoen
Totaal	+ f 3,757 miljoen

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	7 350
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	3 757
Stand 2e suppletore begroting 1997	11 107

03.04 Terugontvangst B.T.W.

De verlaging van de ontvangsten van dit artikel met f 2,3 miljoen vloeit voort uit een te verwachte lagere afgifte van goederen aan zeegaande schepen vanuit het marinemagazijn.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	50 200
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	- 2 300
Stand 2e suppletore begroting 1997	47 900

03.05 Verpleging van burgerpatiënten in militaire ziekeninrichtingen, geneeskundige verzorging en verstrekkingen

De verhoging van de ontvangsten van dit artikel met f 0,005 miljoen betreft een ramingsbijstelling.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	5
Stand 2e suppletore begroting 1997	5

03.06 Opbrengsten van verkoop van zeekaarten, berichten aan zeevarenden, zeemansgidsen enz.

De verhoging van de ontvangsten van dit artikel met f 0,125 miljoen vloeit voort uit een geactualiseerde raming voor de opbrengst van verkoop van zeekaarten, zeemansgidsen ed..

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	1 900
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	125
Stand 2e suppletore begroting 1997	2 025

03.08 Ontvangsten uit hoofde van internationale samenwerking

De verhoging van de ontvangsten van dit artikel met per saldo f 1,693 miljoen is met name een gevolg van onderstaande mutaties:

- hogere raming voor de ontvangsten uit hoofde van Navo-infrastructuur projecten (met name voor zendstation Ouddorp)	+ f 3,894 miljoen
- administratief-technische overheveling uit artikel 03.09 van te verwachten ontvangsten uit hoofde van internationale samenwerking met België en Duitsland	+ f 1,000 miljoen
- overige mutaties , per saldo	- f 3,201 miljoen
Totaal	+ f 1,693 miljoen

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	20 491
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	1 693
Stand 2e suppletore begroting 1997	22 184

03.09 Ontvangsten uit hoofde van de levering van inventarisgoederen en klein materieel aan derden

De verlaging van de ontvangsten van dit artikel met per saldo f 2,2 miljoen is een gevolg van onderstaande mutaties:

- administratief technische overheveling naar artikel 03.08 van de verwachte ontvangsten uit hoofde van internationale samenwerking met België en Duitsland	- f 1,000 miljoen
- de raming van ontvangsten van levering kleine inventarisgoederen aan derden is naar beneden bijgesteld	- f 2,000 miljoen
- diverse kleinere bijstellingen, per saldo	+ f 0,800 miljoen
Totaal	- f 2,200 miljoen

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	10 000
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	- 2 200
Stand 2e suppletore begroting 1997	7 800

04. Beleidsterrein Koninklijke landmacht

04.01 Verhaalswet ongevallen ambtenaren en de Algemene arbeidsongeschiktheids wet

De bijstelling van f 1,2 miljoen is het gevolg van een niet voorziene ontvangst met betrekking tot de verrekening WAO (voorheen AAW).

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	1 700
mutatie 1e suppletore begroting 1997	300
mutatie	1 200
Stand 2e suppletore begroting 1997	3 200

04.02 Ontvangsten en inhoudingen wegens diverse verstrekkingen alsmede wegens genot van kleding, voeding, huisvesting, geneeskundige verzorging, ed.

Per saldo worden hogere ontvangsten van f 3,8 miljoen voorzien door met name een te lage raming voor inhoudingen vanwege huisvesting en lagere ontvangsten wegens verstrekte maaltijden tegen betaling door meer oefeningen waarbij de voeding gratis wordt verstrekt.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	23 246
mutatie 1e suppletore begroting 1997	906
mutatie	3 800
Stand 2e suppletore begroting 1997	27 952

04.03 Verrekeningen wegens verstrekkingen en voor verrichte werkzaamheden en verleende diensten

De verhoging van f 2,7 miljoen betreft met name de verantwoording op dit artikel van de ontvangen vergoeding voor de hulp die de Koninklijke landmacht heeft verleend bij de varkenspest-problematiek.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	23 240
mutatie 1e suppletore begroting 1997	11 669
mutatie	2 700
Stand 2e suppletore begroting 1997	37 609

04.04 Terugontvangst B.T.W.

De raming op dit artikel wordt met f 20,4 miljoen verlaagd omdat in dit jaar nog geen besluitvorming wordt verwacht omtrent de voorwaarden voor de terug te vorderen B.T.W.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	10 750
mutatie 1e suppletore begroting 1997	10 025
mutatie	- 20 400
Stand 2e suppletore begroting 1997	375

04.05 Geneeskundige verzorging en geneeskundige dienst materieel

Anders dan bij de raming voorzien worden uitgaven inzake de 1e lijnszorg/fysiotherapie en aanschaf geneeskundig materieel ten laste van de Koninklijke landmacht verricht. Deze uitgaven worden met Univé verrekend zodat de ontvangstenraming met + f 10,4 miljoen is bijgesteld.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	0
mutatie 1e suppletore begroting 1997	6 770
mutatie	10 400
Stand 2e suppletore begroting 1997	17 170

04.07 Ontvangsten kantinedienst/Materiële Personeelsverzorgingspelotons

Verbetering van de kantinedienst faciliteiten alsmede een toename van het aantal oefeningen hebben een omzetstijging als resultaat. De raming wordt derhalve verhoogd met f 4,4 miljoen.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	27 700
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 2 700
mutatie	4 400
Stand 2e suppletore begroting 1997	29 400

05. Beleidsterrein Koninklijke luchtmacht

05.01 Verhaalswet ongevallen ambtenaren en Algemene arbeidsongeschiktheidswet

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	1 800
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	- 600
Stand 2e suppletore begroting 1997	1 200

Dit artikel wordt met f 0,6 miljoen verlaagd als gevolg van lagere ontvangsten die betrekking hebben op AAW-fondsen uit vorig en huidig dienstjaar en minder gebruik van de verhaalswet ongevallen ambtenaren.

05.02 Ontvangsten en inhoudingen wegens diverse verstrekkingen alsmede wegens genot van kleding, voeding, huisvesting geneeskundige verzorging e.d.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	23 900
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	- 1 900
Stand 2e suppletore begroting 1997	22 000

De ontvangsten op dit artikel worden verlaagd met f 1,9 miljoen als gevolg van diverse kleine bijstellingen die onder andere betrekking hebben op verkoop van maaltijden en te verrekenen looncomponent.

05.03 Verrekeningen wegens verstrekkingen en voor verrichte werkzaamheden en verleende diensten

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	32 500
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	9 800
Stand 2e suppletore begroting 1997	42 300

De ontvangsten op dit artikel worden verhoogd met f 9,8 miljoen. Dit wordt in het bijzonder veroorzaakt door een amendement vooruitlopend op de definitieve afsluiting (Case Closure) van de Initial Buy F-16 LOA, waardoor een bedrag van ongeveer f 11 miljoen extra is ontvangen. Daarnaast leiden diverse kleine bijstellingen tot een verlaging.

05.04 Terugontvangsten B.T.W.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	25 000
mutatie 1e suppletore begroting 1997	10 700
mutatie	2 300
Stand 2e suppletore begroting 1997	38 000

De verhoging op dit artikel (f 2,3 miljoen) wordt in het bijzonder veroorzaakt doordat het geraamde bedrag voor het ontvangen van vorderingen die betrekking hebben op de vrijstelling van accijnzen uit 1996 en 1997 hoger uitvalt.

05.07 Verrekeningen in verband met geleverde brandstoffen, olie en smeermiddelen e.d.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	6 200
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	300
Stand 2e suppletore begroting 1997	6 500

De hogere ontvangst (f 0,300 miljoen) is het gevolg van een hogere afname van vliegtuigbrandstoffen door derden.

05.08 Overige ontvangsten

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	7 700
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	1 200
Stand 2e suppletore begroting 1997	8 900

De hogere ontvangst van f 1,2 miljoen heeft voornamelijk betrekking op interest Geleide Wapens en het verrekenen van boeten in verband met te late leveringen.

06. Beleidsterrein Koninklijke marechaussee

06.01 Verhaalswet ongevallen ambtenaren en Algemene arbeidsongeschiktheidswet

Naar verwachting zal op dit artikel f 0,1 miljoen meer worden ontvangen. Het effect van de verminderde aanspraken op de regelingen verhaalswet ambtenaren en algemene arbeidsongeschiktheidswet valt lager uit.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	100
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	100
Stand 2e suppletore begroting 1997	200

06.02 Ontvangsten en inhoudingen wegens diverse verstrekkingen alsmede genot van kleding, voeding, huisvesting, geneeskundige verzorging, e.d.

Naar verwachting zal op dit artikel f 1,255 miljoen minder worden ontvangen dan waarmee in de raming rekening was gehouden.

Als belangrijkste reden kan worden aangevoerd dat ten onrechte rekening is gehouden met ontvangsten van het algemeen fonds bijzondere ziektekosten van de ziekenfondsraad en de afschaffing van de inhouding nominale premie AWBZ.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	3 811
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	- 1 255
Stand 2e suppletore begroting 1997	2 556

06.03 Verrekeningen met derden

Naar verwachting zal op dit artikel f 2,375 miljoen meer worden ontvangen dan waarmee in de raming rekening is gehouden.

Als gevolg van het ter beschikking stellen van personeel voor de bewaking van de ambassades in respectievelijk Algiers, Kinshasa en Kigali zal naar verwachting nog dit jaar f 1,9 miljoen extra met het ministerie van Buitenlandse Zaken worden verrekend. Daarnaast zal in 1997 f 0,475 miljoen meer worden ontvangen van Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse Zaken en Arubaanse Zaken (KABNA) voor de verrekening bijstand Bovenwindse Eilanden op Sint Maarten.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	4 767
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	2 375
Stand 2e suppletore begroting 1997	7 142

06.04 Overige ontvangsten

Naar verwachting zal op dit artikel f 0,8 miljoen meer worden ontvangen dan waarmee in de raming rekening is gehouden.

Deze meerontvangst als gevolg van de verstrekking van reisdocumenten op met name Schiphol en in mindere mate op Rotterdam Airport en Europort heeft een grotere omvang dan verwacht.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	600
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	800
Stand 2e suppletore begroting 1997	1 400

08. Beleidsterrein Multi-service projecten en activiteiten

08.02 Ontvangsten naar aanleiding van vredesoperaties

De ontvangsten zijn met f 2,6 miljoen achtergebleven als gevolg van het minder uitvoeren van humanitaire vluchten ten behoeve van Ontwikkelingssamenwerking dan oorspronkelijk geraamd. Hierdoor wordt er minder verrekend met Ontwikkelingssamenwerking. Tevens is een aantal eindrapportages van humanitaire vluchten uit 1996 nog bij Ontwikkelingssamenwerking in behandeling. De verwachting is dat de kosten van een deel van deze vluchten pas in 1998 kan worden verrekend.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	58 000
mutatie 1e suppletore begroting 1997	- 11 900
mutatie	- 2 600
Stand 2e suppletore begroting 1997	43 500

08.03 Overige ontvangsten Internationale Samenwerking

Op dit artikel worden onder andere de bijdragen van de Nederlandse Antillen en Aruba in de uitgaven voor de Kustwacht NA&A geraamd en verantwoord. De nieuwe mutatie betreft de overeengekomen bijdrage voor 1997.

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand ontwerpbegroting (x f 1000)

	ontvangsten 1997
Stand ontwerpbegroting 1997	
mutatie 1e suppletore begroting 1997	
mutatie	4 200
Stand 2e suppletore begroting 1997	4 200

De Minister van Defensie,
J. J. C. Voorhoeve

DE WIJZE EN DE MATE VAN INZET BIJ DE VERSCHILLENDE VREDESOPERATIES

In het onderstaande wordt een nadere toelichting bij de gerealiseerde bijdragen aan en inzet bij vredesoperaties gegeven. Per operatie worden de aan de operatie ten grondslag liggende internationale afspraken over taken aangegeven, waarna nader inzicht wordt gegeven in de voor die taken ingezette middelen. Tevens worden de aan de inzet verbonden additionele uitgaven nader uitgesplitst.

De SFOR-operatie

Naar aanleiding van VNVR-resolutie 1088 d.d. 12 december '96 heeft de NAR ingestemd met de SFOR -missie van 26 december 1996 tot en met 20 juni 1998.

De missie van SFOR:

Het bijdragen aan de implementatie van de Dayton-akkoorden door het realiseren van een zodanig veilige omgeving dat de verdere wederopbouw van Bosnië-Herzegowina kan worden voortgezet zonder de aanwezigheid van door NAVO geleide troepen. Dit moment zal zijn bereikt als de partijen in B-H de militaire afspraken van de Dayton-akkoorden naleven, afzien van het gebruik van geweld en illegale militaire acties en de voorwaarden zijn geschapen voor de wederopbouw van het land, zoals een functionerend bestuursapparaat.

De taken van SFOR:

De belangrijkste primaire taken van SFOR zijn:

- Het door militaire presentie voorkomen en zondig met geweld afdwingen van een hervatting van vijandelijkheden.
- Toezien op en indien nodig afdwingen van naleving van de militaire afspraken uit de Dayton-akkoorden.
- Bijdragen aan een veilige omgeving, waarin organisaties in staat worden gesteld de civiele aspecten van de Dayton-akkoorden te implementeren.
- Garanderen van de veiligheid en bewegingsvrijheid van de eigen eenheden.
- Indien nodig steun leveren aan UNTAES met luchtsteun of bij een eventuele evacuatie.

Voorts verricht SFOR een aantal secundaire – ondersteunende – taken zoals het onderhouden van relaties met de Hoge Vertegenwoordiger, het coördineren en harmoniseren van militaire plannen met die van civiele organisaties en het – *voor zover mogelijk* – met SFOR-middelen ondersteunen van de organisatie van de Hoge Vertegenwoordiger en andere belangrijke organisaties in B-H zoals de UNIPTF, de OVSE en de ECMM.

De ingezette middelen:

Voor aanvang van de SFOR-operatie heeft SACEUR vastgesteld hoeveel en welke middelen nodig zijn om bovengenoemde taken uit te kunnen voeren teneinde het einddoel te bereiken.

Deze behoefte aan personele en materiële middelen is voorgelegd aan die landen die zich in beginsel bereid toonden een bijdrage aan SFOR te leveren. De uiteindelijke bijdrage is in onderling overleg met aan SFOR deelnemende landen en de staf van SACEUR tijdens een zogenaamd «force-generation» proces vastgesteld.

Deelname aan SFOR ter land:

Ter land neemt Nederland deel met een gemechaniseerd bataljon (inclusief tanks en rupsvoertuigen), aangevuld met een mortieropsporingsradareenheid en een verbindingseenheid. Hierbij werd er van uitgegaan dat Nederland – zoals te doen gebruikelijk – de logistieke ondersteuning voor eigen rekening zou nemen. Dit betekende dat naast de organieke logistieke ondersteuning van het bataljon ook militaire politie en een adequate geneeskundige eenheid moesten worden uitgezonden.

Om invulling te geven aan de sedert oktober 1995 verruimde bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de CDS bij crisisbeheersingsoperaties, alsmede een goede informatievoorziening te waarborgen ten behoeve van de ambtelijke top van het ministerie van Defensie en van het parlement, werd aan de uit te zenden Nederlandse SFOR-eenheden tevens een contingentscommando toegevoegd.

Gemeenteraadsverkiezingen:

Ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen in B-H zijn ter versterking van SFOR tijdelijk extra Nederlandse eenheden ingezet. De Koninklijke marine heeft een versterkte compagnie (190 personen) van het Korps mariniers uitgezonden in de periode eind augustus–eind oktober. Voorts zijn drie helikopters van de Koninklijke luchtmacht ingezet voor verkenningsvluchten en eventuele gewondentransporten. Tevens zijn in samenwerking met de civiele politie bij IPTF-checkpoints voertuigen op explosieven gecontroleerd door een EOD/Bewakingsdetachement van de Koninklijke luchtmacht.

Naast de feitelijke inzet in B-H ten behoeve van SFOR heeft de Koninklijke marine een gereedstellingsopdracht voor eventuele inzet van een compagnie van het Korps Mariniers ten behoeve van de strategische reserve.

Luchtoperaties SFOR:

Met ongeveer 150 militairen en acht F-16 jachtvliegtuigen, waarvan drie voor fotoverkenningvluchten, levert de Koninklijke luchtmacht ondersteuning aan de internationale strijdkrachten die deel uitmaken van SFOR, alsmede luchtsteun ten behoeve van UNTAES (Oost-Slavonië). Het F-16 detachement opereert vanuit Italië. Voorts levert de Koninklijke luchtmacht personeel voor hoofdkwartieren en ondersteuning van de aansturing van de vliegoperaties boven Bosnië. Ter ondersteuning van SFOR zijn ook transportvliegtuigen aangeboden voor «air-to-air-refueling» (AAR), medische evacuatievvluchten en luchttransport. Deze vliegtuigen opereren vanuit Nederland.

In de periode 1997 tot en met september heeft Nederland aan de SFOR-operatie aldus in totaal deelgenomen met de volgende middelen:

Eenheid	Personele inzet	Inzet Groot Materieel
gemechaniseerd bataljon (incl. logistiek en contingentscommando)	1 080 personen	22 Leopard tanks, 43 YPR-rupsvoertuigen en 117 overige voertuigen),
mortieropsporingsradareenheid,	33 personen	
verbindingseenheid,	46 personen	

Eenheid	Personele inzet	Inzet Groot Materieel
tijdelijke versterking t.b.v. gemeenteraadsverkiezingen (incl. EOD)	190 personen	3 helikopters
detachement jachtvliegtuigen Villafranca	150 personen	8 F-16's
luchttransportcapaciteit	30 personen	1 C-130, 1 F-27
personeel voor SFOR-hoofdkwartieren	170 personen	n.v.t.
maritiem patrouillevliegtuig Sigonella	20 personen	1 Orion P3-C
STANAVFORMED	158 personen	1 fregat, 1 boordhelikopter

Door de verschillende eenheden uitgevoerde activiteiten

Eenheid	Activiteiten
(aangevuld) gemechaniseerd bataljon	<p>patrouilles: in gebieden met militaire «sites» 2x per week, in gebieden zonder zulke «sites» 1x per week, in patrouillegebieden met «spanningshaarden» – afhankelijk van de dreigingsanalyse – dagelijks</p> <p>verkenningen</p> <p>operationele ontmijsing</p> <p>inspecties van wapenopslagplaatsen</p> <p>begeleiden van vluchtelingen</p> <p>civiel-militaire samenwerkingsprojecten</p> <p>ruimen van munitie en valstrikken</p> <p>onderhoud en herstel wegen en bruggen</p>
tijdelijke versterking t.b.v. gemeenteraadsverkiezingen	<p>verkenningvluchten, gewondentransporten, explosievecontrole in samenwerking met de civiele politie bij IPTF-checkpoints voertuigen</p>
detachement jachtvliegtuigen Villafranca	<p>1465 operationele F-16 vluchten waarvan 278 fotoverkenningvluchten.</p>
luchttransportcapaciteit	<p>34 AAR-vluchten, 50 patiëntenevacuaties, 2 vrachttransportvluchten</p>
maritiem patrouillevliegtuig Sigonella	<p>167 vlieguren operationele vluchten, 232 vlieguren overige operaties (o.a. oefeningen)</p>
STANAVFORMED	<p>1 maand/jr. in operationeel gebied t.b.v. SFOR</p>

Additionele uitgaven SFOR

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de realisatie van de belangrijkste soorten additionele uitgaven per SFOR-eenheid

Soort uitgave (x f 1000)	Bedrag aan additionele uitgave				
	Mechbat	versterking	F-16's Villafranca	Luchtransport	Marpat Sigonella
Transport	3 471	105	721	46	–
Materieel	7 291	80	4 165	1 941	–
Brandstof	4 062	–	10 894	568	159
Vergoedingen en toelagen	37 022	186	5 731	771	–
Telecommunicatie	3 895	–	1 312	–	–
Voeding	3 136	–	1 521	–	–
Accommodatie en huisvesting	2 061	–	4 738	–	–
Overig	5 119	387	2 031	70	157
Totaal	66 057	758	31 113	3 396	316

De uitgaven voor het transport omvatten onder meer uitgaven voor de rotaties, waarbij personeel en materieel van en naar het missiegebied worden vervoerd, de recuperatievluchten en de lijndienst tussen Nederland en de Nederlandse eenheden in het operatiegebied. Onder materieel vallen alle uitgaven met betrekking tot groot en klein herstel van het aanwezige materieel.

Hieronder vallen niet alleen de gebruikte reservedelen in het missiegebied, maar ook de voorbereidingen hersteluitgaven voorafgaande aan of voortvloeiend uit een deelname aan een missie. De brandstof wordt verbruikt door de ingezette tanks, YPR's, voertuigen en vliegtuigen. Het personeel dat voor deze operatie wordt uitgezonden ontvangt financiële vergoeding voor de extra beslaglegging en voor de kleine onkosten. De uitgaven voor telecommunicatie omvatten onder meer de huur van satellietcommunicatie en het gebruik van verschillende communicatiemiddelen. De uitgaven voor voeding, accommodatie en huisvesting spreken voor zich. De overige uitgaven omvatten onder meer uitgaven ten behoeve van opleiding, kleding, vaccinatie, etc.

Overzicht overige operaties

Hieronder volgt een overzicht van de kleinere operaties. Gezien de – relatief – geringe uitgaven behorende bij deze operaties, zijn deze niet verbijzonderd. Bij deze operaties is geen sprake van de inzet van groot materieel.

Operatie	Personele Bijdrage	Additionele Personele en Materiële uitgaven (x f 1000)
UNIPTF	50	667
ECMM	67	4 177
UNTAES	5	120
UNTSO	13	110
UNAVEM	35	620
MIF	302	1 189
MAPE	2	184
OVSE	1	5
UNDP/CMAC	1	0
Overige uitgaven	–	3 200
TOTAAL:		10 272

UNIPTF (United Nations Police Task Force). Het UNIPTF-personeel, waaronder de Nederlandse marechaussees, heeft tot taak het observeren,

inspecteren, begeleiden en rapporteren over alle activiteiten op het gebied van wetshandhaving, met inbegrip van de justitiële organisatie, structuur en procedures, alsmede het observeren, adviseren en trainen van Bosnisch politiepersoneel. Voorts heeft de UNIPTF ondersteuning geleverd bij het waarborgen van de openbare orde. Ten slotte heeft de UNIPTF ondersteuning geleverd bij het waarborgen van een gunstig klimaat en sociale voorwaarden voor het uitvoeren van vrije en eerlijke verkiezingen.

ECMM (European Community Monitor Mission). Deze waarnemersmissie richt zich onder meer op overleg met lokale civiele, kerkelijke en militaire autoriteiten over gevangenenruil, uitwisseling van gesneuvelde militairen, gezinsherenigingen, voedseldistributie, terugkeer displaced persons en herhuisvesting. Op dit moment bekleed Nederland, in samenwerking met Luxemburg, het voorzitterschap van de missie, hetgeen resulteert in een verhoogde deelname door met name het vervullen van extra staffuncties. Het missiegebied van de ECMM strekt zich naast Bosnië-Herzegovina uit over Servië, Kroatië, Montenegro, Kosovo en Albanië.

De door de ECMM-monitors verzamelde informatie wordt niet alleen aan de hoofdsteden van de EU maar ook aan andere internationale organisaties die in die regio werkzaam zijn, bekend gesteld.

UNTAES (United Nations Administration for Eastern Slavonia). De militaire component van de UNTAES-missie kreeg de opdracht toe te zien op de demilitarisatie in Oost-Slavonië, het monitoren van de veilige terugkeer van vluchtelingen en displaced persons en bij te dragen aan het gevoel van vrede en veiligheid in dit gebied. Zowel de Koninklijke landmacht als de Koninklijke luchtmacht leveren militairen aan deze missie. Zij vervullen functies op het gebied van waarnemen, verzamelen van inlichtingen en liaison ten behoeve van SFOR. Op 15 oktober 1997 is de NLdeelname aan de missie beëindigd.

UNTSO (United Nations Truce Supervision Organisation). In deze missie houden militaire waarnemers toezicht op de bestandslijnen tussen Israël en haar buurlanden. De UNTSO-waarnemers staan op de Golanhoogte onder operationeel commando van UNDOF en in Zuid-Libanon van UNIFIL. Ten behoeve van UNTSO leveren de Koninklijke landmacht, de Koninklijke luchtmacht en de Koninklijke marine militaire waarnemers.

UNAVEM (United Nations Angola Verification Mission). Deze missie hield toezicht op de uitvoering van het Lusakaprotocol van 20 november 1994. De missie bestaat uit een staf, infanteristen, militaire en politie-waarnemers en mijnenruimexperts. De Koninklijke landmacht en de Koninklijke marechaussee namen tot juli jl., toen UNAVEM werd beëindigd, aan deze missie deel met militaire en politiewaarnemers en mijnenruiminstructeurs. De Nederlandse militaire waarnemers hielden toezicht op schendingen van het bestand tussen de regeringstroepen en leden van UNITA en op het inkwartieringsproces. De politiewaarnemers assisteren bij en zien toe op de wederopbouw van het politieapparaat in Angola. De mijnenruimsinstructeurs leiden Angolese mijnenruimers op. Op dit moment zijn twee mijnenruiminstructeurs werkzaam bij de UNOPS-organisatie (CMATS) voor de ontminning van Angola.

MIF (Multinationale Implementation Force in de Perzische Golf). In het kader van het toezicht op de naleving van het handelsembargo tegen Irak (VN-resolutie 665) heeft de Koninklijke marine in de maanden maart en april een bijdrage geleverd aan de MIF-operatie in de Perzische golf. De Koninklijke marine heeft deelgenomen met een M-fregat, een Lynx

helikopter, een bevoorradingsschip en een Orion maritiem patrouillevliegtuig.

MAPE (Multinational Albanian Police Element). De taak van het MAPE is het opzetten en toezien op de wederopbouw van het politieapparaat in Albanië. De Koninklijke marechaussee draagt aan deze operatie bij met personeel dat adviseert en instructie geeft.

OVSE (Waarnemersmissie te Moldavië). De Koninklijke landmacht is afwisselend met de Koninklijke luchtmacht in de operatie vertegenwoordigd met één officier die als taak heeft «het inventariseren van de militaire situatie en het faciliteren en stimuleren van onderhandelingen.»

UNDP/CMAC (Cambodian Mine Action Centre). Vrijwel het gehele Cambodjaanse grondgebied ligt bezaaid met mijnen. CMAC-personeel adviseert en instrueert lokaal personeel met betrekking tot het ruimen van deze projectielen. Op dit moment levert de Koninklijke landmacht één mijnenruimdeskundige aan deze operatie. De Nederlandse deelname wordt uitgebreid tot twee personen. De CMAC-missie leidt voor de Koninklijke landmacht nog niet tot additionele uitgaven.

Overige uitgaven. Onder overige uitgaven vallen onder meer de uitgaven als gevolg van de verschillende humanitaire vluchten die op verzoek van Ontwikkelingssamenwerking worden uitgevoerd en de verschillende voorbereidingsuitgaven in verband met de diverse missies (opleidingen, vaccinaties, modificaties etc.).